

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Karel Václavek

Rozvoj středního školství v kontextu Krnova a blízkého okolí, od
poloviny 19. století po současnost

Olomouc 2022

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Rozvoj středního školství v kontextu Krnova a Blízkého okolí, od poloviny 19. století po současnost“ vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Zátoru dne 20.4.2022

.....

Jméno Příjmení

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Pavlovi Krákorovi, Ph.D., za vedení a odborné připomínky k bakalářské práci. Dále děkuji Mgr. Vlastě Jančíkové a paní Gabriele Čeparové, zaměstnankyním oddělení informativních služeb knihovny v Krnově, za jejich pomoc a ochotu. Rovněž děkuji všem zaměstnancům škol, kteří mi vyšli vstříc s poskytováním materiálů pro mou bakalářskou práci, jmenovitě bych chtěl poděkovat Mgr. Vladimíru Schreierovi, řediteli krnovského gymnázia.

Obsah

Úvod.....	6
1 Historie města Krnova a jeho blízkého okolí od roku 1848 po současnost.....	7
1.1 Revoluční rok 1848.....	7
1.2 Druhá polovina 19. století.....	7
1.3 Krnov na počátku 20. století.....	9
1.4 První světová válka.....	10
1.5 Období Československé republiky.....	10
1.6 Historie města od roku 1938 až po konec války.....	12
1.7 Poválečné období.....	13
1.8 Krnov od roku 1948 až po současnost.....	13
2 Obecná historie školství v Krnově od roku 1848 po současnost.....	15
2.1 Krnovské školství v druhé polovině 19. století.....	15
2.2 Česká menšina v Krnově druhé poloviny 19. století a počátku 20. století.....	16
2.3 Krnovské školství na počátku 20. století.....	17
2.4 Krnovské školství v meziválečném období.....	18
2.5 Nacistická okupace a krnovské školství.....	19
2.6 Krnovské poválečné školství.....	20
2.7 Krnovské školství za éry komunismu.....	21
2.8 Školství v Krnově od roku 1989 po současnost.....	22
3 Rozvoj středních škol ve městě Krnově od druhé poloviny 19. století po současnost.....	26
3.1 Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace.....	26
3.2 Střední škola průmyslová, Krnov, příspěvková organizace.....	31
3.3 Střední škola automobilní.....	32
3.4 Střední pedagogická a Střední zdravotnická škola, Krnov, příspěvková organizace.....	32
3.5 Střední odborná umělecká škola varhanářská o.p.s.....	33
3.6 Střední škola dopravy a cestovního ruchu.....	35
Závěr.....	36
Zdroje.....	37
Archivní prameny.....	37

Almanachy.....	38
Literatura.....	38
Články a sborníky.....	39
Webové stránky.....	39

Úvod

Tématem, kterému jsem se ve své práci rozhodl věnovat, je rozvoj středního školství ve městě Krnově a blízkém okolí od druhé poloviny 19. století až po současnost. Aby nebyla práce příliš naddimenzována, rozhodl jsem se zaměřit na střední školství pouze v Krnově. Téma je mi osobně blízké, protože jsem v okolí města, i v něm samotném, vyrůstal a později jsem také docházel na krnovské gymnázium.

Celá práce je rozčleněna do tří klíčových kapitol a dvaceti dvou podkapitol. V první kapitole, která se dělí na osm podkapitol, se věnuji obecné historii Krnova od roku 1848 až do současnosti. Tato kapitola slouží k uvedení tématu práce do celkového historického kontextu města, v již dříve zmíněném období. V jednotlivých podkapitolách se postupně zabývám obdobími Rakouska-Uherska, první republiky, obdobími protektorátu dále érou komunismu a následně situací po roce 1989 až po dnešní dobu. V této části se záměrně vyhýbám zmínkám o školství v Krnově, aby v dalších kapitolách nedošlo k nežádoucí repetici.

Kapitoly druhá a třetí jsou pak stěžejními body mé práce. V druhé kapitole, která se dále dělí na osm podkapitol, se nejdříve zabývám obecnou historií školství na daném území a v daném období. Zmiňuji zde vývoj všech druhů škol, od mateřských až po střední školy. V následující, a poslední kapitole, se pak blíže zaměřuji na konkrétní rozvoj středních škol v Krnově. Těmito konkrétními školami jsou Gymnázium Smetanův okruh, Střední průmyslová škola, Střední automobilní škola, Střední pedagogická a Střední zdravotnická škola, Střední umělecká varhanářská škola, a nakonec Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu. V tomto úseku bude největší pozornost věnována krnovskému gymnáziu, které je ze všech šesti škol nejstarší a stále funkční střední školou ve městě. Bylo proto možno získat nejvíce materiálů právě k této škole.

Dosavadní práce na toto téma jej pojímaly více obecně, cílem této práce je tak podrobněji popsat rozvoj středního školství ve městě Krnově ve vymezeném časovém horizontu a rozšířit tak poznatky v této oblasti.

Coby zdroje jsem pro psaní své práce využil kroniky města Krnova, kroniky škol, jež mi byly zpřístupněny vedením jednotlivých institucí. Velikou oporou bylo rovněž studijní oddělení městské knihovny v Krnově, jež disponuje vlastním malým archivem tiskovin a almanachů. Obzvláště almanachy se staly nepostradatelnými materiály pro mou práci, mnohdy nahradily absentující, nečitelné, či z jiného důvodu nepoužitelné kroniky škol. Dále jsem navštívil místní redakci deníku Region a městské muzeum v Krnově. Další oporu tvořily knihy a sborníky. Rovněž jsem zjišťoval, zdali na dané téma byly vypracovány i jiné diplomové práce, abych si utvořil povědomí o současném zpracování tématu. V závěru práce budou všechny mnou prostudované materiály uvedeny v seznamu použité literatury a dalších zdrojů.

1 Historie města Krnova a jeho blízkého okolí od roku 1848 po současnost

V této kapitole se chci zaměřit na obecnou historii města ve stejném časovém horizontu, ve kterém hodlám sledovat rozvoj jeho středního školství. Z tohoto důvodu se v této kapitole rovněž hodlám nezmiňovat o historii školství, abych nedošlo k repetici v následujících částech práce, ve kterých se na dané téma podrobně zaměřím.

1.1 Revoluční rok 1848

Rok 1848 a jeho politické a společenské turbulence se nevyhnuly ani Krnovsku. Již o rok dříve, tedy v roce 1847, postihly Krnovsko hladové bouře. Tyto nepokoje byly pouze předzvěstí věcí nastávajících. V roce 1848 se v Hošťálkovech shromáždili lidé (sedláci) z celého tehdejšího panství a jali se zaútočit na zámek hraběte Arca. Ten málem nezachránil ani svůj vlastní život. Situace byla neklidná i v Krnově, kde byla z tohoto důvodu ustanovena měšťanská garda. Jejím úkolem bylo dohlížet na dodržování obecného pořádku. Toto vše bylo vyvrcholením napětí, které už dlouhou dobu narůstalo mezi sedláky a vrchností. Ačkoliv se habsburské monarchii podařilo dostat situaci u nás opět pod kontrolu, byla nucena realizovat změny, které by reflektovaly požadavky poddaných. Lze tedy s jistotou prohlásit, že zrušení poddanství Vídeňským říšským sněmem bylo vynuceno tlakem společenským a hospodářským, který již nadále nebylo možné unést. Tímto řešením se 7. září 1848 stalo zrušení poddanství. I přesto se v myslích běžných lidí dostal do popředí syn úvalenského sedláka Hans Kudlich. Do dnes mnohdy vnímán, jako osvoboditel sedláků. Ovšem dlužno dodat, že jeho hlavním (a více méně jediným) přínosem bylo podání daného návrhu říšskému sněmu a jeho přínos je poněkud zveličován (Blucha, 1969, str. 30.).

1.2 Druhá polovina 19. století

Tak revoluční rok 1848 přišel a odešel. Roku 1849 zaniká po šesti set letech svého trvání Krnovské knížectví. Z většiny jeho území a z moravské enklávy v osoblažském výběžku vzniká nový okres Krnov, který byl jedním ze sedmi okresů Rakouského Slezska a až na drobné změny přetrval ve své podobě až do roku 1960. Tento nový okres byl domovem 60 tisícům obyvatel, kteří obývali jeho 74 obcí (Balla, 2000, s. 10.-21.).

V roce 1862 se objevují první aktivní snahy o přesvědčení krnovských k založení spořitelny. Hlavním iniciátorem tohoto nápadu se stal dr. Julius Šimkovský, který byl zástupcem notáře a členem některých uměleckých a sportovních útvarů, působících v Krnově. Napsal článek, v němž myšlenku propagoval (byl otištěn 14. září 1862). Ovšem s jeho odstěhováním do Zdounek u Kroměříže situace okolo spořitelny utichla. Dalším významným datem v historii města Krnova bylo 16. září roku 1865. Právě tehdy byla totiž podepsána smlouva s vedením opavské plynárny a později téhož roku byla do provozu zavedena plynárna i v samotném Krnově. To vše vedlo k tomu, že 1. ledna 1866 byl Krnov poprvé osvětlen za pomoci plynu. Ovšem již tehdy se objevil problém s vandalstvím a mnohé lampy byly poškozeny. Aby se tomu zabránilo byla stanovena za zničení lamp pokuta, která mohla dosáhnout výše až deseti zlatých a byl-li pachatel přistižen opakovaně mohl jít i do vězení.

V červenci roku 1866 zasáhla Krnov válka mezi Rakouskem a Pruskem. Po menších potyčkách bylo na území města umístěno na 800 pruských vojáků, později kavaleristů a dělostřelců. Tento jejich pobyt skončil 17. srpna. Město finančně notně vyčerpalo, a tak byla obnovena myšlenka dr. Šimkovského na zřízení spořitelny v Krnově. Ta svou činnost slavnostně zahájila 4. ledna 1869 a jejím prvním předsedou se stal purkmistr Larisch. Budova této finanční instituce již dnes nestojí.

Šedesátá léta 19. století byla pro Krnov naplněná taktéž sporem o městský les. Jednalo se o spor mezi městem a 161 starousedlých měšťanů, kteří si používání lesa nárokovali zcela pro sebe. Hlavním argumentem města byl dokument vévody Mikuláše (levobočka Přemysla Otakara II.), ve kterém vévoda les (přesněji 24 lánů) věnuje ku svobodnému užívání městu, nikoliv však pouze omezené skupince jeho obyvatel. Spor se několikrát dostal na stůl císaře Františka Josefa I, který však pokaždé vyjádřil zamítavé stanovisko vůči městu. Nakonec se tedy město roku 1868 rozhodlo vyplatit oněch 161 měšťanů a to sumou 58 988 zlatých, čímž celý spor ukončili a les přešel do vlastnictví města nade vší pochybnost (Blucha, 2007, s. 109.).

Celkově znamenala druhá polovina 19. století pro Krnov období překotného rozvoje. Jednou z hlavních příčin toho byla železnice. Roku 1872 započali provoz tratě Krnov-Olomouc, Krnov-Opava, Krnov-Jindřichov a později roku 1873 spojnice Krnov-Hlubčice. Rovněž byly představeny nové technologie, firma Bela Egger přijela nainstalovat telegrafní a návěstní zařízení. 28. července 1872 se do Krnova rovněž přistěhoval slavný vynálezce František Křižík, který zde roky pobýval. Také průmysl se rozvíjel překotným tempem. Ke konci 19. století v Krnově fungovalo 17 továren pro výrobu suken, tkanin, příze, punčoch, vlněného, hedvábného a stávkového zboží. Dále se ve městě vyráběly likéry, ocet, hořčice, slad, nacházel se zde i pivovar. (Blucha, 1969, s. 34.-35.).

Zvláštní pozornost si dle mého zaslouží výroba varhan. Firmu zde založil František Rieger roku 1844 v podobě dílny v domě, který si zakoupil. Roku 1873 získává výroba varhan v Krnově tovární charakter a vedení firmy, která sídlila na Revoluční ulici, se ujali Františkovi synové Otto, Gustav a Antonín a podnik od té doby nesl název Továrna bratří Riegrů. Uznání se krnovským varhanám dostalo po celém světě (Blucha, 2007, s. 118.-119.).

Další změny přišli v podobě rozšiřování města mimo jeho hranice a výrazné změny rázu města. Také společenský život se začal proměňovat. S růstem průmyslu, který proslul po celé monarchii, přicházeli do města nové pracovní síly a významně tak rozšiřovaly počet dělníků ve městě. Šlo o Poláky, Uhry, Srby, ale také významnou část tvořili Češi z Brněnska a severovýchodních Čech. Německý Krnov tak začínal mít i významnou Českou menšinu. Tito lidé pocítili potřebu bližšího semknutí a své vlastní kultury, byť se tento proces odehrál později než na Moravě či v Čechách (Blucha, 1969, s. 34.-35.).

Roku 1877 vzniká v Opavě Matice opavská, což vedlo nakonec ke vzniku prvního českého dělnického spolku v převážně německém Krnově. Tento spolek vznikl 25. února roku 1877, i když se tomu městská správa v čele s hejtmanem Krchem, která nebyla z poslovanšťování Krnova nikterak nadšená, pokusila zabránit, a nesl jméno *Slovanský dělnický vzdělávací spolek Svornost*. Jeho prvním předsedou byl zvolen Stefan Spirago. Členskou základnu při tom tehdy tvořilo 64 dělníků, kteří všichni pracovali v textilním průmyslu (Králová, 2009, s. 69.-72.).

Spolek významně přispěl k rozvoji české kultury v Krnově. Pořádal vědecké, technické a živnostenské přednášky, veřejné zábavy, na kterých propagoval hudbu a zpěv, také nejrůznější výlety a založili knihovnu se školskou sekci pro výuku základních i odborných znalostí. Také realizoval doučování předmětů jako zeměpis, čtení, počty, účetnictví, kupecké dopisování, kreslení, těsnopis, německý jazyk, národověda a přírodopis. Spolek jako takový se profiloval coby apolitický. Celkově se Svornost stala významným pilířem České komunity v Krnově a v osmdesátých letech již byl ve spojení i s dalšími spolky z okolí. Knihovna, kterou spolek založil již roku 1882 obsahovala 154 svazků. Spolek byl dokonce městskou radou přizván, aby roku 1888 uložila svůj pamětní spis do chrámové bány cvilínského kostela, která se opravovala po poškození bouří.

Spolek však v devadesátých letech začal upadat a roku 1900 klesl počet jeho členů na číslo 141 oproti roku 1880, kdy měl 265 členů (Králová, 2009, s. 72.-74.).

Ještě před koncem 19. století, přesně roku 1880, se Krnov dočkal významné návštěvy. 20. října město slavnostně přivítalo samotného Františka Josefa I., císaře Rakouska-Uherska. Návštěva však kvůli deštivému počasí neproběhla přesně tak, jak bylo zamýšleno a císař po tříhodinovém pobytu z města odjel (Blucha, 2007, s. 121.).

1.3 Krnov na počátku 20. století

Začátek nového století neukončil rozvoj města. Roku 1901 a 1902 bylo rozhodnuto o regulaci řeky, čímž se mělo zabránit záplavám, a výstavbě nových mostů. 13. března roku 1902 bylo městským zastupitelstvem rozhodnuto o výstavbě elektrárny. Její výstavbu měla uskutečnit berlínská firma AEG. Práce začali v červnu, koncem ledna již bylo pár vybraných uživatelů zásobováno elektřinou v rámci testovacího provozu elektrárny. Elektrárny byla oficiálně převzata městem 28. července 1904 za cenu 331 524 rakouských korun a koncem téhož roku již bylo připojeno na 250 přípojek (Blucha, 2007, s. 118.-119.).

Roky 1901 až 1903 byly rovněž svědky výstavby nové radnice, která nahradila starou renesanční budovu, která již pro dané účely již nebyla dostačující. Soutěže se zúčastnil rovněž krnovský rodák a architekt evropské úrovně Leopold Bauer. Jeho secesní návrh bohužel vybrán nebyl a upřednostněn byl návrh vídeňské firmy Hinträger nesoucí prvky renesance v italském stylu, odrazil se v ní i vliv budov stavěných v té době ve Vídni. Celkové výdaje se nakonec vyšplhaly na částku 330 000 korun rakouských (samotný pozemek, pořízený pro stavbu, stál 70 000 korun). A jak tomu u nových výrazných staveb města bývá, tak i nová krnovská radnice byla přijímána s rozpaky a kritikou. Roku 1903 byl taktéž vystavěn Dělnický dům (Blucha, 2007, s. 125.-127.).

Roku 1904 se v Krnově také objevuje první majitel automobilu, kterým byl majitel místního mlýna (Blucha, 1969, s. 25.-38.). Roku 1905 se v Krnově uskutečnil první český ples. Roku 1908 se svého paláce konečně dočkala Krnovská spořitelna. Téhož roku byla dokončena stavba Sřeleckého domu, který se stal jistou satisfakcí architektu Leopoldu Bauerovi, jehož návrhu se konečně dostalo uznání a byl vybrán (Blucha, 2007, s. 128.).

1.4 První světová válka

První rok války se Krnovska, krom odvodu rekrutů (nastoupit muselo 20% obyvatel mužského pohlaví) a zastavení aktivity spolku Svornost, přílišně nedotkl. Ovšem již na jaře následujícího roku, tedy v roce 1915, se objevily problémy se zásobováním. Prvně se to projevilo nedostatkem chleba, proto se následně zavedeným potravinovým lístkům přezdívalo Brotkarten. Celá situace se nadále zhoršovala přicházejícími uprchlíky z Haliče. Jejich počet v Krnově a okolí dosáhl roku 1916 čísla 1713, které dále nepřestávalo růst. Hlad a nedostatek byl živnou půdou pro šmelináře a spekulanty. Lidé také hromadili zásoby. V průmyslu byl cítit kritický nedostatek surovin, což dále celou situaci zhoršovalo. Kritickým se stalo na Krnovsku období přede žněmi roku 1917. Ceny již tak nedostupných potravin ještě více vzrostly a vypukly hladové bouře (Blucha, 2007, s. 133.). 27. června 1917 se před okresním hejtmanstvím (dnes se na stejném místě nachází Husovo náměstí 1) srotili protestující obyvatelé města, které pobouřilo zmenšení přidělu chleba. Celá situace se vyhrotila a protestující svůj vztek obrátili proti pekařství na Zámeckém náměstí. Lidé do krámu vnikli, vyrabovali jej a chléb si rozdělili mezi sebe. Situaci se následně zabýval okresní soud v Opavě a protestující, kteří se na rabování podíleli, odsoudil v mnohých případech až ke třem týdnům těžkého žaláře (Blucha, 1969, s. 38.). Krnov se na válce rovněž podílel tím, že ve městě vznikly před budovou nemocnice dřevěné baráky sloužící coby lazaret pro zraněné vojáky. V tomto téměř malém městečku se nacházelo pět řad budov kolmo vůči nemocnici a několik dalších směřujících napříč (z těchto byly dva baráky dvoupodlažní). Tento tábor rovněž obsahoval kapličku a márnici. Jak tomu bývá na konci každé války došlo i tehdy na počítání mrtvých. Z přibližně 8000 odvedenců z Krnovska a okolí jich válku nepřežilo okolo 1500. Nejen padlým obyvatelům Krnovska, ale i ostatním vojákům, kteří přišli o život, byl z úcty k jejich obětem vystavěn na krnovském hřbitově památník padlých v první světové válce. Památník byl vztyčen nad masovým hrobem, v němž společně odpočívají Češi, Rakušané, Poláci, Italové, Slováci, Rusové, Ukrajinci, Chorvati, ale také obyvatelé Bosny (Blucha, 2007, s. 133.-135.).

1.5 Období Československé republiky

Den 27. říjen 1918 zpečetil osud Rakousko-Uherské monarchie coby jednoho územního celku. Byl to totiž právě tento den, kdy Rakousko projevilo ochotu jednat o mírových podmínkách a o ukončení války. Toto však bylo, v již velice turbulentní Praze, pochopeno, jako signál pro země monarchie, že mohou, pokud tomu tak chtějí, vyhlásit samostatnost. A tak dne 28. října 1918 byl Národním výborem (pod vedením Antonína Švehly a Františka Soukupa) převzat Obilní ústav, čímž se mělo zabránit převozu obilí na frontu. V 11 hodin vystoupil u sochy svatého Václava Izidor Zahradník a svým projevem, vlastně nevědomky, vyhlásil samostatný stát. Na večer bylo toto lidové přání potvrzeno prvním zákonem o zřízení samostatného státu, který vydal národní výbor (Příběhy mužů 28. října 1918, online).

O této turbulentní situaci, která se v Praze odehrávala, však v Krnově nikdo ani netušil. Pamětníci vzpomínají, že se o všem dozvěděli až se zpožděním z novin. Ovšem situace zde nebyla tak úplně jednoduchá. Snahy o samostatnost, či spíše o změnu státnosti, se totiž netýkaly pouze českého obyvatelstva, které, a to nelze opomenout, bylo na Krnovsku menšinou, ale taktéž německých obyvatel Českých zemí. 30. října 1918 dochází, nezávisle na Praze, k vyhlášení provincie Sudetenland se záměrem, že tato provincie se stane součástí tak zvaného Německého Rakouska. Nejednalo se pouze o formální akt, byly učiněny i konkrétní kroky k

zajištění této změny. V Krnově samém vzniklo ředitelství této nové provincie a v listopadu byla utvořena lidová milice tak zvaný Volkswehr. Život na tomto území nadále plynul jako by Rakousko-Uhersko nikdy neskončilo. Tato bublina však musela jednoho dne nevyhnutelně prasknout. Tím dnem byl 27. prosinec roku 1918, kdy do města přijeli noví českoslovenští vojáci. Ve dvě hodiny odpoledne bylo starostovi Johannu Kienelovi oznámen příjezd posádky a o přibližně hodinu později z Opavy dorazilo na šest set dalších vojáků, kteří oslavným pochodem došli za přihlížení místních k radnici a oznámili starostovi převzetí města. Větší část této vojenské síly následně odjela a ve městě zůstalo 150 mužů, kteří měli dohlížet na pořádek, který byl narušován spíše zřídka. Roku 1919 byla výše zmíněná posádka města zvětšena o posily ze Slováků (Blucha, 2007, s. 135.-136.).

Vojenský útvar zde stabilně zůstal i po dobu dalších desetiletí, k dispozici jim sloužily Městské kasárny a nějaký čas také dřevěné baráky, za války sloužící coby lazaret. Útvary, které se zde vystřídaly, zahrnují Pěší pluk 15 (v Krnově byl umístěn od srpna roku 1920 do září 1928), I. prapor pěšího pluku 15 (od září 1928 do září roku 1933) a nakonec III. prapor Pěšího pluku 34 (od září 1933) (VALKA.CZ, online).

Krnov se tak stal plnohodnotným československým městem. Život se začal vracet do všedních kolejí, dařilo se pomalu odstraňovat potíže se zásobováním, které přetrvávaly ještě nějaký čas po skončení války. Jedním z pokusů oživit obchod města byla výstava průmyslu a zemědělství, uspořádaná roku 1922. Rovněž se řešil problém s dovozem surovin, nezbytných pro krnovský průmysl, a bylo nutné transformovat městské hospodářství a zohlednit změnu trhu, která nastala vznikem nových států po rozpadu Rakouska-Uherska. Rok 1924 byl rokem výstavby polikliniky a období mezi léty 1924 a 1925 bylo svědkem založení a rozvoje českých škol v Krnově. Roku 1928 spatřilo světlo světa rovněž krnovské divadlo (Blucha, 2007, s. 137.-140.).

Byl to zapříčiněno růstem české menšiny v tomto jinak německém městě. Jak nám ukazuje sčítání lidu z roku 1930. Celkově mělo město Krnov 23 464 obyvatel. Z toho 20 400 osob bylo národnosti německé, 89 národnosti židovské, 26 národnosti polské a 1843 osob bylo národnosti české. Z tohoto sčítání je jasné, že Češi ve městě byli nejpočetnější a nejvýznamnější národnostní menšinou (VALKA.CZ, online).

Nelze také přehlédnout kulturní oblast života města, respektive jeho českého obyvatelstva. K obohacení přispěli významnou měrou čeští krnovští ochotníci. Ti v září roku 1925 uvedli svou první hru s názvem Haleyova kometa, kterou sehráli ve vyprodaném sálu hotelu Praha. Ochotníci se neomezovali pouze na svou vlastní činnost, ale rovněž organizovali operní vystoupení v Krnově za spolupráce s divadelními scénami v Olomouci a Ostravě. Tato jejich spolupráce přinesla uvedení i dvou význačných her. Hry Čech a Němec, ve které vystupovali profesionálové obou zmíněných národností, hru tak lze v napjaté době třicátých let vnímat coby projev snahy o dobrou vůli mezi oběma národy. Druhou pak byla hra slavného Karla Čapka Bílá nemoc, varující před nebezpečím německého nacizmu, a která byla paradoxně poslední hrou, která byla v Krnově před válkou uvedena. Krnov se dále rozvíjel i po stránce městské výstavby. V letech 1926 až 1931 bylo v Krnově postaveno 45 domů rodinného charakteru a následovala výstavba několika dalších. V letech 1932 až 1933 přibyla ve městě nová tělocvična (architektem, který ji navrhl nebyl nikdo jiný než Leopold Bauer) a u řeky Opavy vyrostlo nové koupaliště (Blucha, 2007, s. 139.-140.).

Rok 1933 se stal pro Krnov nešťastným historickým přelomem. Právě v tomto roce se v Německu ujímá moci nacistický diktátor Adolf Hitler. Jeho bezohledná a rasově motivovaná politika sledovala rozšiřování Německa na Východ na úkor Židů a Slovanů, které Hitler považoval za podřadné. Prvním jeho cílem se stalo československé území Sudety, s významnou Německou populací. Politickými a záškodnickými metodami ve spolupráci se sudetskou nacistickou stranou SdP v čele s Konrádem Henleinem a K. H. Frankem vyvolával na území Sudet nepokoje (docházelo nejen k politickým provokacím, ale rovněž k násilným akcím, které si vyžádaly životy jak Němců, tak i Čechů) a nárokoval si připojení tohoto území k Německu, aby mohl, jak sám říkal, ochránit Němce před útlakem Čechoslováků. Krnov se tehdy nacházel na Sudetském území a německá populace zde byla odjakživa silná, není tedy divu, že toto město bylo od roku 1938 až do konce války, nikoliv v protektorátu Čechy a Morava, nýbrž bylo včleněno do třetí říše. To mělo rovněž za následek odchod převážné části obyvatelstva České národnosti.

1.6 Historie města od roku 1938 až po konec války

Měsíc říjen roku 1938 byl počátkem skutečného obsazování Krnova na základě Mnichovské dohody z 30. září. 7. října se Krnov dočkal další návštěvy státníka, tentokrát to však bohužel nebyl nikdo jiný než samotný říšský kancléř Adolf Hitler. Ten se před obyvateli Krnova ukázal z radničního balkónu (Blucha, 1969, s. 39.). Nad balkónem byla tehdy zlověstně vztyčena vůdcovská standarta. Hitler následně v doprovodu vysoce postavených důstojníků SS a armády navštívil rovněž Cvilín. Složení obyvatelstva se změnilo nejen odchodem Čechů, ale rovněž příchodem říšských Němců. Tito nově příchozí se stali trnem v oku mnohým místním obyvatelům, protože získali vedoucí místa a postavení napříč městem, s jejichž obsazením počítali místní starousedlíci.

Další změnu ve skladbě obyvatel přinesla válka. Zajatci z fronty a dobytých území na Východě (jakož i Židé a další vězni koncentračních táborů) byly posíláni do říše na nucené práce. Ani Krnov v tom nebyl žádnou výjimkou. Jejich ubytováním byly dřevěné baráky na svahu Cvilína. Po vypuknutí války máme záznamy o značném přílivu obyvatel Polska, kteří již 30. října 1939 pracovali na výstavbě silnic v Krnovském okrese. Jak se fronta na Východě posouvala, byly do Krnova přivlečeni vedle Poláků taktéž Ukrajinci a Litevci. Po roce 1942 se v záznamech objevuje i přítomnost anglických zajatců. Objevují se také záznamy o útěcích (či o jejich pokusech) (Blucha, 2007, s. 144.).

Válka se přímo Krnova téměř nedotkla, alespoň ze začátku konfliktu ne. Je však pravdou, že nedaleko Krnova se nacházeli strategické továrny, v nichž se Němci (čelící nedostatku pohonných hmot) snažili o vývoj a výrobu syntetického benzínu. Jednalo se o závody v Horním Slezsku jmenovitě o dvě továrny v Blechhammer (dnes nazývané Blachównia) a o jednu továrnu v Odertal (dnešní Zdieszowice). Kromě těchto tří podniků se na seznamu cílů bombardérů objevila i chemická továrna ve městě Heidebrecl (dnes Kedzierzyn-Kóźle). Bombardování těchto cílů proběhlo dne 7. července roku 1944. Nálet provedla letadla americké 15. letecké armády. Celkově se toho dne střetlo 1045 letadel (550 bombardérů, 495 stíhaček), z čehož 902 letadel bylo amerických 143 německých. Přímé bombardování se tedy Krnovu vyhnulo, ale panika byla silná, stavěly se protiletecké kryty a domy byly vybaveny bílými šipkami, které své obyvatele naváděly do sklepů nebo k východům (Deník.cz, 2017).

Byť nebyl Krnov mezi hlavními cíli náletů, stále na jejich seznamu byl. Dne 12. prosince roku 1944 zaznamenal Krnov první přímý zásah. Nálet opět provedly bombardéry výše zmíněné 15. letecké armády. Cílem bombardování bylo krnovské hlavní nádraží, které se pod záplavou bomb ocitlo v hodinách od 10:32 do 11:14 dopoledne. Poškození bylo takové, že zanechalo lokomotivní depo v provozu neschopném stavu. Tento nálet byl součástí operace Lone Wolf. 33 domů bylo poškozeno a 3 domy byly zničeny definitivně. Co se lidských životů týče 11 jich bylo ztraceno, 8 lidí bylo zraněno a 3 byli pohřšováni. Další nálet se pak uskutečnil 26. prosince téhož roku. Ten naštěstí způsobil ztráty mnohem menší, pouhé 3 domy byly poškozeny a zahynuli jen 2 lidé, přičemž 6 bylo zraněno (Deník.cz, 2017).

S rokem 1945 a blížící se frontou rostl v Krnově strach. Průmysl a infrastruktura byly značně poškozeny. Ve městě byl umístěn německý vojenský útvar, oddíl SS a dva útvary tak zvaného Volksstrumu, ten sestával ze starých a dříve neodvedených mužů (Blucha, 1969, s. 39.). Osvobození Osoblažska v březnu 1945 zavdalo záminku pro evakuaci civilního obyvatelstva. Město bylo také bombardováno a vystavováno sabotážím samotného Wehrmachtu v rámci plánu ARLZ. Město nemělo plyn, elektřinu ani vodu, dokonce i zásobování bylo přerušeno. Krnov se připravoval na útok, byly vykopány zákopy, vztyčeny protitankové zátarasy a barikády a levé břehy obou řek (Opavy i Opavice) byly podminovány. Většina dubna a první dny května pak byly poměrně klidné.

Samotný útok na město začal dle některých zdrojů ráno 6. května 1945 silnou dělostřeleckou a minometnou palbou. Následně překročili Rusové Opavici a po krátkých bojích obsadili město asi okolo poledne. Pamětníci však na celou událost vzpomínají jinak. Dle jejich líčení bylo město předáno prakticky bez boje a většina německých vojáků město opustila již předešlého dne. Tak skončila pro Krnov druhá světová válka, ovšem nedostatek zásob, napětí mezi obyvatelstvem a celkové následky války přetrvávaly. Násilnosti na sebe nenechaly dlouho čekat, rok zloby a vzájemné nenávisti daly plný průchod zlobě Čechů vůči Němcům, bez rozdílu toho, jestli daný člověk kolaboroval a byl přesvědčený nacistou, nebo byl obětí stejně jako jeho sousedé. I krnovští Němci tak museli své domovy opustit v rámci odsunu německého obyvatelstva z území Sudet. Spory o území se objevily i mezi Československem a Polskem (Krnov.cz, 2020).

1.7 Poválečné období

Po válce došlo v Krnově a okolí k drastické změně složení obyvatelstva. Němci byli nuceně odsunuti a na jejich místo se z různých koutů republiky přistěhovali noví lidé, nejčastěji přicházeli z Ostravska, Opavska, Olomoucka, Frýdecko-Místecka, Brněnska, Valašskomeziříčska, Přerovska, ale také i ze Slovenska. Počet obyvatelstva rostl. Sčítání lidu, které proběhlo 22. května 1947, ukázalo že v tomto roce žilo v Krnově 16 335 lidí, tento počet ke konci roku stoupl a v Krnově a okolí žilo tehdy 35 901 lidí (Blucha, 2007, s. 151.).

1.8 Krnov od roku 1948 po současnost

Rok 1948 znamenal začátek vlády komunistické strany, která skončila až roku 1989. Během této éry prožíval Krnov poměrně klidné období rozvoje. Tento rozvoj však již nebyl zdaleka tak překotný, jako tomu bylo v předešlém století. Stagnovala výstavba nových bytů. Tento problém byl ještě výraznější po roce 1960. Toho roku 1960 přestal Krnov být, k překvapení všech, okresním městem. Této role místo něj nabyl sousední Bruntál. I přes sliby,

že k této administrativní nedorozumění, bylo již před rokem 1960 cítit, že Bruntál je před Krnovem jasně preferován. Ku příkladu se tehdy centrální řízení výstavby bytů a investičních objektů jasně zaměřovalo na Bruntál a jeho okolí. Další ranou pro obnovu Krnova byla okupace roku 1968 a následná normalizace. Během tohoto období byl v Krnově neustále přítomen tankový pluk sovětské armády, a to až do roku 1991 (Blucha, 2007, s. 151.-152.).

Jako tomu bylo roku 1918 tak i roku 1989 se Krnov o změně politického zřízení zbytku republiky dozvěděl až se zpožděním, které však nebylo až tak výrazné, jako tomu bylo o 71 let dříve.

Roky 1996 a 1997 přinesly pro město katastrofu. Po menší předešle 1996 přišly roku 1997 silné záplavy, které zničily celé Krnovsko. Škody velkou vodou napáchané se naštěstí podařilo zcela odčinit (Blucha, 2007, s. 151.-153.). Krnov tak vyspraven vstoupil do 21. století. Roku 2020 zasáhla i Krnov situace okolo pandemie COVID-19. Byly zrušeny akce nad 100 lidí, uzavřeny školy a pro následující 2 roky platily mnohá opatření sledující ochranu zdraví občanů města. S pandemií ovšem neskončily práce a výstavby, byla uzavřena Cvilínská rozhledna, aby zde mohla proběhnout rekonstrukce. Rovněž výrazně pokročila výstavba rezidenčních budov na místě bývalých kasáren. Také byla započata I. etapa rekonstrukce městského divadla, celkově trvaly veškeré rekonstrukce (zahrnující například i nové pódium) až do následujícího roku 2021 (Kronika města Krnova 2020). Rok 2022 spatřil novou fázi stavebního rozvoje Krnova, pozornost byla tentokrát obrácena na Mikulášskou ulici, která během tohoto roku má prodělat celkovou rekonstrukci, která má celé ulici v tisknout vzhled residenční oblasti.

2 Obecná historie školství v Krnově od roku 1848 po současnost

Pro úplné pochopení situace školství v Krnově v 2. polovině 19. století je nezbytné nastínit si i situaci dřívejší. Velký význam pro krnovské školství měla skutečnost, že Krnov byl v letech 1782 až 1793 sídlem krajského úřadu pro Krnovsko a Opavsko. Tím město značně stouplo na významu což vedlo ke vzniku nových škol, které navazovali na městskou triviální školu. Jednou z těchto škol byla hlavní škola. Tento typ školy byl zakládán ve všech významných městech a jejím účelem bylo připravit žáky ze středního stavu pro další studium, vyučování zahrnovalo předměty vyučované na škole triviální, ale také německou gramatiku a základy latiny. Ve čtyřtřídní hlavní škole se k nim ještě přidávalo stavitelství, rýsování, geometrie, zeměpis a přírodní vědy.

Samo město školu podporovalo a mělo zájem na zvýšení jejího významu. Vedení města tak spolupracovalo s ředitelem a katechetou Florianem Schilderem a pod jeho vedením došlo k rozšíření výuky o vzdělávání učitelů triviálních škol. Výuka učitelů probíhala v rámci kurzů, na nichž byli pedagogové seznamováni s vhodnými výukovými metodami, jimiž měli vést své žáky. První z těchto kurzů se uskutečnil ve dnech 2. až 21. prosince roku 1782. Další kurz byl prodloužen na tři měsíce a roku 1791 na měsíců šest. Kurzy se konaly dvakrát do roka a účastnili se ho školmistři z celého Krnova, kde krom nových metod kurzy své absolventy rovněž zlepšovaly v psaní. Později byly k realizaci této preparandy¹ vybrány hlavní školy v Krnově a Opavě. Časem však potřeba přípravných kurzů klesala a v roce 1830 byla krnovská preparanda zrušena a časem byla nahrazena učitelskými ústavami zřízenými v Rakousku.²

S postupem času přestala být původní budova hlavní školy pro její kapacity dostačující, tak byla roku 1842 postavena na kostelním náměstí nová budova³ s pěti třídami a bytem pro ředitele. Po čase musela být škola renovována z důvodu napadení dřevokaznou houbou. Tyto opravy si vyžádaly nemalé náklady. Budova přetrvala až do druhé poloviny 20. století, kdy byla po konci 2. světové války zbourána (Blucha, 1996d).

2.1 Krnovské školství v druhé polovině 19. století

V druhé polovině 19. století procházel Krnov velikými změnami. Došlo ke zrušení Krnovského knížectví a transformaci města ve středisko textilního a strojírenského průmyslu. To se projevilo i ve vedení města. Došlo k první volbě starosty města, tím se stal Franz Florian Göbel. Bylo to právě jeho přičiněním, že se roku 1850 k již existující základní škole přičlenily dvě třídy budoucí nižší reálky. V praxi to znamenalo, že se v těchto dvou ročnících vyučovalo totéž, co na základní škole, ovšem bylo k tomu přidáno ještě technické kreslení a přírodovědné předměty. To odráželo rozvoj průmyslu ve městě (Blucha, 2011).

Roky 1868 a 1869 přinesly změnu v legislativě Rakouska-Uherska, která přinesla do školství radikální změnu. Školy již nadále nespádaly pod církevní dohled, její roli nyní převzal stát. Byla zavedena osmiletá povinná školní docházka a celkově byl školský systém pod státním dozorem zefektivňován a sjednocován (Veber, 2002, s. 456). V Krnově se právě v roce 1869 z pětileté základní školy vyčlenila krnovská nižší reálka, v jejímž čele stál ředitel Josef Wildt (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia). V každém následujícím roce byla

¹ Též bychom jí mohli nazvat přípravnou školou.

² Lze tak říci, že tehdejší preparanda byla předchůdkyní dnešní Střední pedagogické školy.

³ Postavena byla převážně ze dřeva.

přidána další třída a roku 1871 bylo budování krnovské čtyřleté nižší reálky dokončeno. Ta byla následně roku 1875 rozšířena na úplnou národní vyšší reálku. Prvním ředitelem vyšší reálky se stal Josef Wünsch. Škola se zaměřovala na poskytování odborných znalostí v oblastech techniky, přírodních a společenských věd. Roku 1878 byla pro školu postavena nová budova na Smetanově okruhu (Blucha 1996d).

V období let 1870 až 1880 se v Krnově měnila povaha výroby sukna z ruční na mechanickou. Tím vznikla potřeba po kvalifikované pracovní síle. Tu však mohla vyprodukovat pouze odborná škola, která v té době ve městě scházela. Vznik školy si vzal na starost měšťan a továrník Ferdinand Göbel, který za tímto účelem spolupracoval se spolkem krnovských výrobců sukna (Blucha, 2011). Roku 1875 tak vznikla v Krnově vedle vyšší reálky také německá odborná škola tkalcovská, provoz zahájila 15. února. Žáci si svá vysvědčení odnášeli po dvou letech studia. Aby byl zvýšen zájem o vzdělání v tkalcovském oboru u mladých lidí, byly na škole zrušeny veškeré poplatky pro žáky z chudých rodin. Jelikož většina krnovské mládeže pocházela z dělnických rodin, zájem o studium na škole byl značný (Škývarová, 1988). Roku 1878 převzal správu školy stát a v roce 1880 obdržela škola dílny se čtyřmi stavy, kde se žáci učili technickému tkalcovství (Rosa, 1928, s. 143). Pro obrovský zájem o studium byla výuka v roce 1884 rozšířena o večerní kurz (Škývarová, 1988).

Celých prvních 15 let své existence se škola potýkala s problémem, tím byla neexistence vlastní budovy a z toho vyplívající nutnost používat prostory různě po městě. Řešení tohoto problému přišlo 18. března roku 1890 v 11 hodin dopoledne. Tehdy totiž speciální komise, jejímiž členy byli zastupitelé obce, vydala povolení pro zahájení výstavby nové školní budovy (Sborník bruntálského muzea, 2015). Místem pro stavbu nové budovy textilní školy bylo náměstí Míru.

Krom nové textilní školy byla v Krnově postavena v letech 1891 až 1893 na Dvořákově okruhu 2. další školní budova (Blucha, 1994b).

2.2 Česká menšina v Krnově druhé poloviny 19. století a počátku 20. století

Nemůžeme se posunout do 20. století, aniž bychom se nejdříve podívali na situaci české menšiny v Krnově v polovině 19. století. Právě tehdy se totiž tato menšina v historicky německém Krnově začala vzmáhat.

Podstatným pro tento proces bylo Národní obrození. To zde však začalo poněkud později než v Čechách či na Moravě. Prvním velkým impulzem obrody Čechů v Krnově byla léta 1861 až 1865. V té době totiž začal profesor Antonín Vašek redigovat časopis Opavský besedník. Právě skrz tento časopis byla šířena myšlenka probuzení Čechů ve Slezsku, čehož mělo být dosaženo osvětou a vzděláváním. Prvním cílem bylo, podle vzoru Českých a Moravských matic, založení Matice opavské. To se nejdříve setkala s odporem úřadů, které od toho očekávaly narůst napětí mezi českým a německým obyvatelstvem (Blucha, 2001). Nakonec však roku 1877 povolení pro vznik matice udělily. Tento úspěch v kombinaci s vlnou nově přistěhovaných českých dělníků z Ústí nad Orlicí, Brna a dalších měst, které do města přivedl rostoucí textilní průmysl, vedla téhož roku dne 25. února k založení prvního českého spolku, který nesl název Svornost. Jako tomu bylo u Matice opavské, i založení spolku se potýkalo s nelibostí, tentokrát však pouze ze strany vedení města (Králová, 2009, s. 69.-72.).

Spolek významnou měrou přispěl ke vzdělávání české menšiny, která ještě stále v Krnově postrádala školu, v níž by se učilo česky. Roku 1879 spolek založil českou večerní školu, která se tak stala první českou školou v okrese. Navštěvovalo jí zprvu 19 zájemců.

Dalším významným krokem, který spolek pro českou menšinu v Krnově učinil, bylo uspořádání prvního českého plesu. Ten se konal v roce 1905. Spolek se střídavě scházel v hostincích různě po městě, ovšem po protičeských nepokojích, během kterých byli členové spolku v jednom z hostinců napadeni a tento byl vážně poničen, měli hostinští strach Svornost do svých podniků pouštět. Spolek se tak musel scházet v domě pana Trnky, který stál na ulici 9. května. Roku 1911 se pak spolek mohl přemístit do prostor Dělnického domu. Spolek ve své zevrubné činnosti neustával, založil pěvecký sbor, pořádal zábavy a výlety, oblíbené byly české Neplachovice a Holasovice (Blucha, 1994c).

Ke konci 19. století však začal spolek upadat a vážnou ránu mu udeřila 1. světová válka, během níž musel spolek svou činnost zastavit (Králová, 2009, s. 72.-74.).

2.3 Krnovské školství na počátku 20. století

Potřeba nových školních budov nezmizela ani na počátku 20. století. Skvělou příležitostí pro novou výstavbu se stal rok 1908. Na tento rok připadalo výročí šedesáti let vlády císaře Františka Josefa a stát ku této příležitosti uvolňoval finanční prostředky pro účely oslav. Správa města využila tyto finance ve spojení s vlastními prostředky pro výstavbu nové školy na začátku ulice Dobrovského, kde dříve stával domek kata, který byl v roce 1800 zbořen. Stavba byla dokončena následujícího roku a 22. listopadu byla oficiálně předána. Jelikož velká část financí byla získána z peněz určených pro oslavu císařského jubilea, byla škola na počest této skutečnosti nazvána jubilejní. Budova zastřešovala dvě školy, v severní sekci budovy byla pětiletá dívčí škola a spolu s ní taky mateřská škola. V jižní části se pak nacházela pětiletá chlapecká škola. Budova byla na svou dobu jistou raritou, protože uprostřed ní byla umístěna tělocvična. Škola byla díky svému vybavení a prostředí považována za ukázkovou, tento dojem ještě více posilovaly zdobné prvky v secesním slohu (Blucha, 1994b).

Počátek 20. století přinesl změnu v jazykové výuce na krnovských školách. Dominantním jazykem byla němčina, je pravdou že od druhé poloviny 19. století se na krnovské reálce čeština vyučovala, ovšem pouze jako nepovinný jazyk, přičemž se dle výročních zpráv v té době na školu běžně přihlašovalo třicet, někdy až šedesát studentů náležících k české menšině. V roce 1910 se představitelé české menšiny v Krnově snažili zasadit o otevření české obecné školy. Tyto snahy však za trvání posledních let monarchie nedošly naplnění. Jistý ústupek byl učiněn roku 1916, kdy se český jazyk stal na krnovské německé reálce povinným předmětem (Blucha, 1996e).

Pro české školství v Krnově se přelomovým stal den 19. srpna roku 1919. Tehdy bylo výnosem zemské školní rady v Opavě rozhodnuto o zřízení české veřejné obecné školy. V průběhu srpna byly čeští rodiče svoláni dělmistrem železničních dílen do nádražní restaurace, kde se konala schůze za účelem přípravy pro otevření školy. Při této schůzi bylo přihláшено 71 žáků⁴. Jejich počet nakonec vzrostl na 93. Škola zahájila provoz 15. září 1919 se dvěma třídami v budově zahradního domku Řádu chudých školských sester de Notre Dame. Budova se

⁴ Z nichž bylo 49 chlapců a 22 dívek.

nacházela na Hlubčické ulici⁵. Prvním ředitelem školy byl Lev Černín, který až do roku 1920, kdy dostal od města svůj vlastní byt, musel bydlet v hotelu. Již v následujícím roce po svém otevření měla škola čtyři třídy a byla přemístěna do nových prostor, ty poskytla budova bývalé hlavní školy na kostelním náměstí⁶ (Blucha, 2013, s. 126.-155.). V roce 1921 byl Lev Černín odvolán do Opavy, v čele školy ho 1. září nahradil Maxmilián Pracný, jehož zástupcem se stal Alois Králík. Škola, respektive její sbor, se aktivně zapojovala do života české menšiny ve městě. Škola se stala středobodem kulturního života krnovských Čechů, v budově školy se například konaly komunitní schůze.

V roce 1920 byla v Krnově rovněž otevřena mateřská škola pod záštitou Matice Opavské⁷. Zápis do školky se konal již roku 1919 (Městské muzeum Krnov). Můžeme se ptát, proč byl mezi zápisem a zřízením školy takový časový odstup, bylo tomu z jednoho prostého důvodu, tehdejší podmínky pro založení menšinové školy byly velice přísné, i když jejich založení zaručoval menšinám zákon, obecní správa se tomu všemožně bránila. Žádost o založení musela totiž již dopředu obsahovat seznam žáků, kteří školu budou navštěvovat a také musela být uvedena jejich národnost. Podáním žádosti to však nekončilo, následovalo komisionální řízení, které bylo mnohdy záměrně protahováno celá léta. Krom toho byly také rodiče často zváni k výsledkům a byl na ně vyvíjen nátlak, aby od žádosti upustili (Kural, 2002, s. 378.).

2.4 Krnovské školství v meziválečném období

Roku 1919 byl přijat zákon o zřizování menšinových škol. Ten říkal, že menšinová škola může být zřícena v obci, ve které „podle tříletého průměru jest nejméně 40 dětí školou povinných, když ve školní obci není veřejné školy s vyučováním jazyka, který jest řečí mateřskou těchto dětí.“. Období let 1919 až 1924 se tak stalo obdobím rozmachu „československých“ menšinových škol (Kural, 2002, s. 379).

10. února roku 1921 byl v Krnově ustanoven místní český školní výbor, v jehož čele stanul Bedřich Nowotný. Myšlenka české školy se setkala u místního německého obyvatelstva s vlnou nevole. Budovy byly ničeny a město jen velice pomalu řešilo bydlení pro pedagogy, kteří zde měli vyučovat. Navzdory tomu byl roku 1922 ve městě zřízen kurz, v němž se probíralo učivo první třídy a roku 1923 následoval kurz pokrývající látku třídy druhé. Tyto kurzy lze považovat za předstupeň zřízení samotné měšťanské školy. Děti tak již nemusely dojíždět do Opavy.

V roce 1924 dostala česká menšina v Krnově tolik potřebnou vzpruhu. Právě tehdy byl zřízen okresní odbor péče o mládež a na ulici Maxima Gorkého byla postavena nová budova pro českou obecnou a mateřskou školu.

Další skvělou zprávou přinesly hned následující roky, kdy byla dne 8. června výnosem č. 67923/25-1, který vydalo ministerstvo školství a osvěty, v Krnově zřízena česká měšťanská (obecná) škola, jejímž vyučovacím jazykem byla čeština. výuka byla zahájena ve školním roce 1925/1926 ze začátku pouze se dvěma třídami. Ředitelem se v té době stal František Bárta. V následujícím školním roce byla přidána další třída. V roce 1930 měla česká měšťanská škola

⁵ Dnes již budova nestojí.

⁶ Ovšem výuka jedné ze tříd se musela i nadále uskutečňovat v prostorách na Hlubčické ulici.

⁷ Zápis se konal od 29. do 31. října roku 1919.

189 žáků a mateřskou školu navštěvovalo 58 dětí (Městské muzeum Krnov). Školní rok 1929/1930 je obecně považován za školní rok, během něhož došlo ke srovnání úrovní a dostupnosti německého a „československého“ menšinového školství (Kural, 2002, s. 379.). Roku 1935 se počet dětí v české obecné škole vyšplhal na 238 žáků a mateřská škola měla pod svou střechou 85 dětí. Ve školním roce 1936/1937 navštěvovalo všechny české školy v Krnově dohromady 506 dětí. Před druhou světovou válkou se tedy v Krnově ustálilo 5 škol, ve kterých se vyučovalo česky. Jednalo se o školu mateřskou, obecnou, měšťanskou a o reálné gymnázium⁸ (Městské muzeum Krnov).

Roku 1937 začala výstavba nové budovy pro měšťanskou školu na Jiráskově ulici. Události roku 1938 však zabránily tomu, aby byla budova využita pro svůj zamýšlený účel. V roce 1938 navštěvovalo českou měšťanskou školu 139 žáků, obecnou školu 269 žáků a na reálném gymnáziu studovalo 43 českých žáků (Blucha, 2013, s. 126.-155.).

2.5 Nacistická okupace a krnovské školství

Připojení území Sudet k říši bylo pro krnovské školství katastrofou, po celém území byli odsouváni a vyháněni obyvatelé české národnosti a jejich zastoupení v populaci tak drasticky kleslo, toho využila německá správa pro zasažení smrtelné rány českým školám. Školy byly nejdříve omezovány ve své činnosti a následně zcela rušeny. U obecních škol tento proces například probíhal tak, že povinný počet žáků pro fungování školy byl zvýšen ze 40 na 60. Nemusí se to zdát jako moc, ovšem vezmeme-li v potaz drastický úbytek českého obyvatelstva na daném území, byl tento narůstající požadavek pro školy likvidační. Zákazu činnosti se nevyhnuly ani střední školy všeho typu, měšťanské školy a školy mateřské. Opavsko, potažmo i Krnov, nebylo tímto vývojem až tak silně zasaženo a české školy, byť v oslabeném stavu, zde vydržely o něco déle.

Vyučování zachovalých škol bylo následně drasticky pozměněno. Němčina začala být coby druhý jazyk vyučována již ve třetí třídě a v třídě páté již svými 8 hodinami týdně zcela zastiňovala výuku češtiny.⁹ Výuka dějepisu byla nejdříve hrubě omezena, přičemž důraz byl kladen na to, že území Československa vždy historicky náleželo k území říše, a následně zcela zrušena. I u výuky zeměpisu došlo k primárnímu soustředění na místopis Německa. Děti tak měly být převychovány v nacistickém duchu (Kural, 2002, s. 385.).

Osudovým se pro Opavsko stal školní rok 1938/1939, kdy i zde došlo k úplnému zrušení nejdříve škol mateřských a následně i všech ostatních českých škol (Kural, 2002, s. 383.). Konkrétně k tomu došlo ve dnech 8. až 12. října. Došlo k hromadnému propouštění. Budovy škol byly zabaveny a začaly být nově užívány pro vojenské a jiné účely. Ze záznamů z listopadu 1942 vyplývá, že v tomto roce se v krnovských obecních školách vzdělávalo již pouze 21 dětí příslušejících k české menšině. Jejich vzdělávání bylo již v té době limitováno pouze na onu nejnižší úroveň (Slezský sborník, 1959, s. 282.).

Avšak i německé školství v Krnově pod nacistickou vládou utrpělo. Vše začalo ještě před připojením Sudet. Tehdy byly na obecní úrovni školy pod dohledem školních rad,¹⁰ tyto rady tvořili zástupci školy a obce a jeden předseda. V druhé polovině 30. let však volby do

⁸ Zde byla výuka realizována i česky právě od roku 1937.

⁹ Té bylo věnováno pouhých 5 hodin.

¹⁰ Německý termín pro ně byl Schulrat.

těchto rad začala silně ovlivňovat Henleinova strana SdP. Tím začal proces přechodu sudetského, tedy i krnovského školství, k podobě blízké školství nacistickému. Říšské školství sice svým systémem odpovídalo tříúrovňovému systému, který fungoval i na území Sudet, jeho kvalita však byla vnímána, coby znatelně nižší. S velkou nelibostí tak bylo vnímáno přetváření škol měšťanských na tak zvané Hauptschule a gymnázií na Oberschule (Kural, 2002, s. 381.-382.).

Situace se pro školství v Krnově s postupem války zhoršovala, již tak ochromené školství bylo postupně zcela paralyzováno čím dál intenzivnějšími odvody na frontu. Odcházel tam nejen kantoři, ale také čerství maturanti (Blucha, 2007, s. 145.).

2.6 Krnovské poválečné školství

Po konci války bylo nutné mnohé oblasti v rámci fungování státu vybudovat prakticky od začátku a školství v tom nebylo žádnou výjimkou. Nový směr mu vytyčil Košický vládní program z 5. dubna roku 1945. Tvář krnovských škol rovněž zcela změnil barbarský odsun německého obyvatelstva z celého území Československa, a především ze Sudet. Krnov, který byl již po staletí německým se tak stal zcela "československým" a totéž platí pro jeho školství.

Výnosem vlády z 25. května 1945 přešly školní budovy, za okupace užívané převážně k vojenským účelům, pod správu ministerstva školství a osvěty. Došlo rovněž k návratu velké části českých učitelů, kteří byli již před válkou z Krnova vyštěvani. To však nemohlo, i přes všechnen zápal a ochotu navrátilců, stačit, a tak byli do Krnova povoláni i učitelé z ostatních okresů, aby po dobu tří let pomohli opět pozvednout školství ve městě v pohraničí.¹¹ Ne všichni samozřejmě přicházeli s nadšením, někteří se všemožně proti svému přestěhování bránili například lékařským posudkem, jiní svatbou a někteří raději změnili zaměstnání. Aby byla rekonstrukce školství efektivnější, byli v jednotlivých okresech tímto úkolem pověřeni zmocněnci již výše zmíněného ministerstva. Pro Krnovsko jím byl ustanoven František Marek. Ten do Krnova dorazil 20. června 1945 a při své práci spolupracoval s okresní správní komisí pro školství a kulturu.

Válka nechala budovy škol ve městě v neprovozuschopném stavu a vybavení škol bylo buďto roztroušeno po celém okolí, či již vůbec neexistovalo. Aby mohlo být vyučování co nejdříve obnoveno bylo organizováno velké množství akcí, jako například čištění školních prostor, svoz nábytku a shromažďování pomůcek. Na tyto práce byly využíváni Němci, kteří dosud nebyli přesunuti a místo toho byli zatím soustředěni ve sběrných táborech.

První pokus o obnovení výuky se odehrál již ve školním roce 1945/1946 a to na I. základní škole a na reálném gymnáziu. O pravidelné výuce však tehdy ještě nelze hovořit. Škola měla nedostatek pedagogů¹² a musela využívat prostory bývalé dívčí měšťanské školy. Rovněž počet žáků byl nestabilní, noví přicházeli v průběhu roku, počet hodin byl omezen a některé předměty byly z tohoto důvodu zcela vypuštěny z výuky. Problém byl také se zdravím a stravováním dětí (Košutek, 1990, s. 17.-48.).

Ani gymnázium na tom nebylo o mnoho lépe. Výuka zde byla započata 21. září roku 1945, a zahájení provázal vzpomínkový ceremoniál na osobu prvního československého

¹¹ Mnozí zde zůstali nad rámec původních tří let a obnovení krnovského školství by bez nich nebylo možné.

¹² Vyučovalo zde pouze 8 učitelů.

prezidenta T. G. Masaryka (Blucha, 1996e). Škola však byla v naprosto nevyhovujícím stavu, byla poškozena bombardováním a mnohá okna musela být zatlučena prkny. Chyběly lavice a učitelé museli učit i předměty, pro které ani neměli aprobaci (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia).

V roce 1946 byla provedena inspekce krnovských školských budov, na jejímž výsledku se došlo k závěru, že více než třetina z nich naprosto nevyhovuje pro potřeby výuky a budou tak muset být nákladně opraveny či zbourány a nahrazeny budovami novými. Opravy většinou probíhaly tak, že místní národní výbor sehnal pracovní síly a část materiálu, po doložení výše zmíněných podmínek mu byly státem na výstavbu uvolněny nemalé finanční prostředky.

Vedle místního národního výboru se na řízení podílela i odborná organizace. Byla jí okresní odborná učitelská rada. Ta byla roku 1947, již pod značným vlivem komunistické strany, přetvořena na Svaz zaměstnanců školství a osvěty (Košutek, 1990, s. 17.-48.).

2.7 Školství v Krnově za éry komunismu

Rok 1948 sebou přinesl změnu v mocenské sféře Československa, ta se velice rychle odrazila i ve školství. Dne 1. září vstoupil v platnost zákon 95/1948 Sb.¹³, který sjednocoval vzdělávání pro mládež do patnácti let. Nový kurz školství se měl řídit pevně danými měřítky jakými byly: „*Soustavně a cílevědomě usilovat, aby každá vyučovací hodina měla vyhraněný ideový obsah a jasný předem vytyčený výchovný cíl. Hledat nové formy vztahu učitelů k žákům, například v oblasti klasifikace, plánování domácích úloh, nových forem soutěžení a aktivizace žákovského kolektivu. Řešit otázku sblížení školy s životem, organizovat a výchovně prohlubovat zájmové kroužky. Bojovat proti veškerému formalismu ve výchově a vyučování, proti verbalismu, bezduchému memorování, proti kazatelství a moralizování. Hledat cestu, jak spojovat teorii s praxí. Překonávat i svépomocí překážky školní práce, zpracovávat pomocné texty, zhotovovat pomůcky, odstraňovat nedostatky školního zařízení a školních budov.*“.

Rok 1948 přinesl také vznik krnovského údernického hnutí. První úderka byla zřízena na dívčí škole. Záměrem hnutí bylo zvýšit efektivitu práce a zapojoval se i do dalších oblastí života. Hnutí se šířilo i do okolí, do Krnova se začali sjíždět pedagogové z ostatních měst, aby zde nabyli nové zkušenosti. Nakonec se pořádala dokonce i krajská konference učitelstva, jejímž cílem bylo zpracovat zásady učitelského údernického hnutí škol v Ostravském kraji (Košutek, 1990, s. 37-38.).

Dalšími významnými roky pro rozvoj krnovského školství byly roky 1953, kdy bylo povoleno zřízení tří osmiletých škol, a rok 1959. V listopadu tohoto roku byla v Krnově zřízena zdravotnická škola, která nabízela obor zdravotní sestra. Škola v této době ještě nedisponovala vlastními prostory, proto mohla využívat některé učebny školy pedagogické. Ředitelkou školy byla Božena Jílková, která byla zároveň i ředitelka pedagogické školy, což vysvětluje ochotu, jíž pedagogická škola vůči zdravotnické škole projevovala (Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Krnov, online).

V roce 1960 byla v Krnově zřízena již 4. základní škola, a to na Dvořákově okruhu (Kronika města Krnova 1960). V roce 1963 byl na zemědělské škole zahájena výuka Střední technické zemědělské školy. Rovněž na Střední škole pro pracující odmaturovalo 10 studujících

¹³ Vláša se na něm usnesla j   21. dubna téhož roku.

dělníků z krnovské firmy Strojovnit (Kronika města Krnova 1963). Rok 1965 byl rokem renovací a stavebních prací postupně na všech školních budovách ve městě.¹⁴ Krom budov samotných se renovace také dočkalo vybavení tříd. Ve školním roce 1965/1966 navštěvovalo krnovské devítileté školy¹⁵ celkem 4 393 dětí. Ještě stojí za zmínku, že krnovské střední školy tehdy spadaly pod správu Krajského národního výboru (Kronika města Krnova 1965).

V Krnově byla rovněž velice významná lidová škola umění s šestnáctičlenným sborem a 459 žáky.¹⁶ Její pobočky bychom v roce 1967 našli ve Zlatých Horách,¹⁷ ve Městě Albrechticích.¹⁸ Škola byla pro Krnov rovněž významná svým podílem na jeho kulturním životě, do nějž se aktivně zapojovala (Kronika města Krnova 1967).

Události roku 1968 přinesly nakonec po vlně rozvolnění utvrzení politizace ve všech sférách života. Období normalizace tak bylo zatíženo ohromným vměšováním komunistické strany do života škol. Vedoucí postavení na školách tak připadlo těm, které bychom mohli označit za "prověřené nomenklaturní kádry" (Kronika města Krnova 1990). To v praxi znamenalo, že učitelé procházeli prověrkami, ve kterých se museli vyjádřit k událostem tak zvané "kontrarevoluce", která u nás měla v tomto roce probíhat. Ti, kteří vyjádřili svůj souhlas, byli buďto zbavení svých pozic, ale mnohem častěji byli degradováni na zaměstnance druhé kategorie, to znamenalo znatelně nižší plat a zákaz výuky určitých předmětů¹⁹ (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia).

K roku 1970 evidujeme v Krnově celkem 8 základních škol, přičemž 6 jich bylo devítiletých a 2 byly trojtřídní, 1 zvláštní škola, výše zmíněná lidová umělecká škola, 4 střední školy²⁰ a 4 odborná učiliště²¹ (Kronika města Krnova 1970). Velký význam pro školství měl ve městě Krnově dále rok 1972, kdy došlo k úplnému odstranění střídavého vyučování, to se zavádělo převážně z důvodů nedostatečných prostor, a k dalším rekonstrukcím stávajících školních budov (Kronika města Krnova 1972).

2.8 Školství v Krnově od roku 1989 po současnost

Než se dostaneme k událostem těchto let, dovolil bych si uvést výčet škol, které v Krnově v roce 1989 fungovaly, a o nichž tedy budeme dále v této kapitole hovořit. Jedná se o 6 základních škol úplných,²² 1 neúplnou základní školu,²³ 4 středních škol²⁴ a 4 učiliště.²⁵

Výše zmíněný rok 1989 je samozřejmě rokem, kdy v Československu po téměř 50 letech skončila vláda jedné strany. S tím nevyhnutelně přišla také změna ve školství. Tato změna byla

¹⁴ Týkalo se to samozřejmě i škol mateřských.

¹⁵ Zde bereme v potaz i školy zvláštní.

¹⁶ Byla největší školou svého typu v okrese.

¹⁷ Učili zde dva pedagogové.

¹⁸ Zde byli kantoři čtyři.

¹⁹ Hlavně občanské výchovy.

²⁰ Krnovské gymnázium, Střední pedagogická škola, Střední zdravotnická škola a Střední zemědělská škola.

²¹ Odborné učiliště Závodu S. K. Neumanna, Odborné učiliště Strojovnit, Železniční odborné učiliště a Odborné učiliště Karnola.

²² 1. základní škola Dvořákův okruh 2, 2. základní škola Smetanův okruh 4, 3. základní škola Opavská ulice, 4. základní škola Žižkova ulice, 5. základní škola Janáčkův okruh a 6. základní škola Žižkova ulice.

²³ Základní škola v Krnově-Kostelci.

²⁴ Gymnázium, Střední zemědělská škola, Střední zdravotnická škola a Střední pedagogická škola.

²⁵ Učiliště železniční, textilní, strojírenské a zdravotní.

spojena se vznikem Občanského fóra²⁶ na krnovských školách v lednu roku 1990. Již v témže měsíci rovněž začala koordinace těchto seskupení na území celého okresu. Zástupci OF z Krnovska se nejdříve scházeli na půdě Střední zemědělské školy, zde také formulovali své požadavky a návrhy, jimiž mělo být dosaženo zlepšení školství. Tyto snahy nakonec vyústily až v konferenci konanou v krnovském divadle, kde byla pozvána všechna seskupení OF z okresu.²⁷ Zde byly požadavky, dříve zaznívající pouze na schůzích jednotlivých OF a ve sborovnách, vysloveny nahlas, volalo se po demokratizaci školství, po změnách ve vedení oboru školství ONV, ale také ve vedení škol. Bylo požadováno, aby byl učitelům navraceno postavení, které jim vyplývá z jejich odpovědnosti za výuku a výchovu. Také měly být odstraněny chyby, vzniklé byrokratickým vměšováním při prosazování "nové koncepce". Učitelé se rovněž chtěli větší měrou podílet na práci orgánů, které měli na zodpovědnost školství v okrese.

OF na krnovských školách působilo až do 30. června 1990, za tuto dobu stihlo prosadit nového vedoucího do školského odboru ONV, stal se jím Zdeněk Lojkásek, také paní Kučerová, vedoucí školského odboru městského národního výboru, musela svou funkci opustit. Změny proběhly i na úrovni vedení jednotlivých škol. V rámci demokratizace školství se ředitelé museli podrobit tajnému hlasování, v němž jim byla vyslovována důvěra či nedůvěra. Toto hlasování proběhlo v Krnově v únoru a na základě jeho výsledků došlo k výměně ředitelů na všech krnovských základních školách.

Všechny školy se samozřejmě staly apolitickými a žáci byli vychováni podle principů demokracie, humanity a vlastenectví. Došlo také k úpravě školních osnov, a to zejména v hodinách dějepisu, zeměpisu, občanské výchovy.²⁸ Bylo rovněž rozhodnuto o tom, že základní školy ve městě se opětovně stanou devítiletými. Také padl návrh na to, aby byla v Krnově zřízena fakulta Slezské univerzity v Opavě (Kronika města Krnova 1990).

V roce 1992 si změnou prošla tehdejší Střední zemědělská technická škola, která změnila název na Střední odbornou školu v Krnově. Rovněž v Krnově vznikla Střední umělecká škola varhanářská pod záštitou firmy Rieger-Kloss, která nutně potřebovala kvalifikované zaměstnance. Také zde působila, v budově textilního učiliště, tak zvaná rodinná škola, ta svým zaměřením navazovala na tehdejší dobu školy, kde byla vyučována odborná ženská povolání (Kronika města Krnova 1992).

V roce 1993, přesněji 6. října tohoto roku, vznikla nadace Stříbrný gryf, jejímž úkolem bylo zřízení a podporování soukromého akademického gymnázia v Krnově. Vedle tohoto soukromého gymnázia vznikla ve městě ještě soukromá základní umělecká škola, vznik těchto soukromých škol měl podpořit privatizaci krnovského školství (Kronika města Krnova 1993). Střední odborné učiliště železniční bylo v témže roce nahrazeno Integrovanou střední školou dopravy a cestovního ruchu. V roce 1994 začalo vyučování na výše zmíněném soukromém gymnáziu. Šlo o denní osmileté vyučování, při němž se důraz kladl na výuku anglického a německého jazyka (Kronika města Krnova 1994).

Pro Střední pedagogickou školu v Krnově byl rok 1997 nešťastným rokem. Škola tehdy usilovala o povýšení na vyšší odbornou školu. Přes veškeré snahy jí byl tento status

²⁶ Dále jen OF.

²⁷ V této době se již jednalo o okres Bruntál a nikoliv Krnov, k této změně došlo 1. července 1960.

²⁸ Ale také v hodinách branné výchovy mládeže.

ministerstvem školství odepřen, i přes kvalitu, jíž si ho škola bezpochyby zasloužila.²⁹ Zápavy roku 1997 poškodily budovy škol v Krnově a bylo potřeba uvést je do provozu schopného stavu, což si vyžádalo nemalé finance³⁰ (Kronika města Krnova 1997).

V roce 1998 byl otevřen v Krnově stacionář Benjamín pro děti s mentálním a kombinovaným znevýhodněním. Stacionář mohl tehdy pojmout 42 dětí, které byly rozděleny do dvou oddělení, první bylo pro děti od 3 do 15 let a druhé pro děti od 15 do 25 let. V programu byla práce výchovná, rehabilitace, práce v dílnách a logopedie. Také byl na jedné ze základních škol otevřen nultý ročník pro romské děti ze sociálně slabších rodin, tento přípravný ročník je měl naučit základním návykům a rovněž dohnat nedostatečnou jazykovou výchovu, lze tak říct, že dětem nahrazoval mateřskou školu (Kronika města Krnova 1998). Další taková přípravná třída byla otevřena hned dalšího roku.

Rok 1999 přinesl vyústění mnoholetých snah o zřízení fakulty vysoké školy v Krnově. Slezská univerzita v tomto roce³¹ otevřela své vzdělávací centrum, a to v areálu bývalého textilního učiliště Za drahou.³² Toto centrum připravovalo své studenty z Filosoficko-přírodovědné fakulty, na obory veřejné správy a regionální politiky. Rovněž si zde mohli vzdělání doplnit již pracující úředníci. Podobná zařízení, kterých nebylo v republice mnoho, byla reakcí na kritiku příslušných orgánů unie, která směřovala na úroveň úředníků ve státní správě a samosprávě. V dalších měsících od prvního kurzu proběhly i kurzy na téma územního plánování, problematiky stavebních úřadů, sociální péče a živnostenského podnikání. Krom studentů a odborných pracovníků si v centru mohli doplnit své vzdělání rovněž lidé z řad široké veřejnosti. Byl zahájen zkušební semestr školy třetího věku³³ (Kronika města Krnova 1999).

Rok 2000 nepřinesl větší změny ve školském systému města. Pokračovaly ovšem osvětové akce proti drogám, k nimž se rovněž připojilo setkání v kině mír na konci května, jehož tématem byla sexualita. Osobností zde přednášející byl sexuolog Radim Uzel (Kronika města Krnova 2000). Následujícího roku zaniklo akademické gymnázium v Krnově, které bylo jedinou střední soukromou školou ve městě. Příčinami byl nedostatek dotací ze strany státu a nedostatek studentů³⁴ (Kronika města Krnova 2001). Roku 2007 zanikla po 200 letech své existence základní škola v Kostelci (Region, 2007).

K dalšímu přelomu dochází roku 2008. Tehdy byla totiž v Krnově zrušena segregovaná základní škola pro děti ze sociálně slabších rodin.³⁵ Těmto dětem bylo následně umožněno navštěvovat kterýkoliv z běžných krnovských vzdělávacích ústavů základní úrovně. Začala také další výchovná činnost, byly zřízeny předškolní a doučovací kluby (deníkn.cz, 2022, online).

V roce 2015 ukončuje v Krnově svou aktivitu Slezská univerzita v Opavě. Studenti neměli zájem se ve vzdálenějším a méně významném Krnově vzdělávat, a pro školící středisko státní správy nezískala škola akreditaci. Zůstali jí tak pouze zájemci o školu třetího věku, ani těch však nebylo mnoho a univerzita tak své Centrum pro celoživotní vzdělávání přenesla do

²⁹ Z kroměřížské vyšší pedagogické školy sem například přijížděli učitelé, aby si zde opisovali osnovy.

³⁰ Třeba škody jen na základní umělecké škole byly odhadnuty na více než půl miliónu.

³¹ První kurz se odehrál 31. května, tématem byla zvláštní způsobilost, a jeho účastníky se stali tajemníci městských a obecních úřadů z okolí.

³² Jeho část rovněž sloužila coby koleje pro studenty.

³³ Zkušební proto, aby se zjistilo, jaký zájem o přednášky opravdu byl, a jaké témata by byla nejvhodnější.

³⁴ Škola jím trpěla již nějakou dobu i přes svou úroveň a dobrou pověst.

³⁵ Dlužno dodat, že mnohé z nich byly romského původu.

Opavy čímž se pobočka v Krnově stala pouhou finanční zátěží.³⁶ O budovy a pozemky, jež škola využívala, neměla zájem ani ona, ani město, a dokonce ani stát, z toho důvodu šlo vše zmíněné do veřejné dražby (čt24.českátelevize.cz, 2015, online).

Naprosto bezprecedentní situaci školám v Krnově, a po celé republice, přinesl rok 2020. V tomto roce vypukla celosvětová pandemie nemoci COVID-19, v jejímž důsledku byl 10. března přerušen běžný provoz na všech školách mateřských, základních, středních i vysokých. Školy začaly využívat mnohých online platforem, jako například Google Classroom, Edupage, Youtube, Skype, Messenger, Microsoft Teams a mnohé další, pro vzdělávání svých žáků. Školy v této době využily prázdnoty svých prostor k renovacím.³⁷ Od 30. dubna začalo pozvolné rozvolňování a žáci se začali pomalu a postupně vracet do škol. Pozvolný návrat do školních lavic však přerušila druhá vlna pandemie a od 14. října museli žáci opět zůstat doma. Opětovný návrat do škol začal 18. listopadu. Tento návrat proběhl ve dvou vlnách a nebyl ještě ani zdaleka návratem k normálu. V první vlně³⁸ se do lavic vrátili studenti závěrečných ročníků středních škol, rovněž také žáci základních uměleckých škol.³⁹ Druhá vlna⁴⁰ pak znamenala návrat žáků vyšších ročníků prvního stupně základních škol a ve speciálním rotačním systému⁴¹ také žáků ročníků stupně druhého⁴². To samé platilo pro nižší ročníky osmiletých gymnázií (Kronika města Krnova 2020).

K naprostému normálu se školy vrátily až ve školním roce 2021/2022. Za definitivní tečku za pandemií snad lze považovat datum 14. března 2022,⁴³ kdy přestaly platit i poslední mimořádná opatření s ní spojená⁴⁴ (Novinky.cz, 2022, online). Celá situace okolo pandemie byla zkouškou českého vzdělávacího systému. Poukázala na jeho přednosti, ale ještě mnohem výrazněji na jeho nedostatky. Učitelé byly najednou nuceni naprosto zásadně zakomponovat moderní technologie do své výuky a začalo být konečně naprosto zřejmé, že kvanta informací studentům předávaná, jsou přehnaně naddimenzovaná.

³⁶ Jenom budovy vytopit stálo univerzitu v roce 2014 okolo 200 000 Kč.

³⁷ Například základní škola Janáčkovo náměstí rekonstruovala palubovky ve své tělocvičně.

³⁸ Tedy 25. listopadu.

³⁹ V jejich případě probíhala výuka na principu "jeden na jednoho".

⁴⁰ Případla na 30. listopad 2020.

⁴¹ Ten fungoval tak, že žáci byli týden ve škole a týden doma.

⁴² Až na deváté ročníky.

⁴³ Jednalo se o pondělí.

⁴⁴ Asi nejvýraznější z nich byla povinnost nošení roušek.

3 Rozvoj středních škol ve městě Krnově od druhé poloviny 19. století po současnost

V této kapitole se hodlám zaměřit na vývoj konkrétních středních škol v Krnově v časovém horizontu jemuž jsem se podrobně věnoval v první kapitole. Školy, jimiž se v této kapitole budu věnovat, zahrnují Gymnázium Smetanův okruh, Střední průmyslovou školu, Střední automobilní školu, Střední pedagogickou a Střední zdravotnickou školu, Střední uměleckou varhanářskou školu a Střední odbornou školu dopravy a cestovního ruchu.

3.1 Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace

Počátky krnovského gymnázia sahají až do roku 1850, kdy byly ke krnovské hlavní škole připojeny dvě třídy, čímž byl položen základ pro budoucí Nižší reálku. V těchto třídách byla hlavní pozornost věnována technickým a přírodovědným předmětům. Toto rozhodnutí reflektovalo průmyslový rozvoj Krnova, který si vyžadoval vzdělaných lidí. Tehdy měla nad školou ještě stále dohled katolická církev a nic se na tom nezměnilo až do roku 1869. Tohoto roku se do čela školy staví profesor Josef Wildt. Se souhlasem města a patřičných úřadů pokračoval v budování reálky, a to postupným přidáním dvou dalších tříd, čímž proces završil. Občany města byl rovněž založen spolek sloužící k podpoře potřebných žáků. Za podpory tehdejšího starosty Krnova, Aloise Larische, byl 19. listopadu roku 1871 vydán c. k. ministerstvem pro školství a kulturu dekret, který škole uděloval status *samostatné obecní reálky*. Výroční zpráva z následujícího roku nám pak poskytuje konkrétní informace ohledně školy. Její čtyři třídy navštěvovalo celkem 109 žáků. Jejich věkové rozmezí se pohybovalo od 12 do 17 let. Není to sice zcela jisté, ale je nanejvýš pravděpodobné, že školu navštěvovali pouze chlapci.

Na krnovské Nižší reálce se v té době vyučoval jazyk německý a francouzský, čeština a polština pak vůbec. Stále byly vyučovány i technické předměty jako například matematika, fyzika, technické kreslení, přírodopis, zeměpis, kreslení, tělocvik, ale také předměty jako statistika a rakouská státní ústava, všeobecné rakouské dějiny. Coby mimořádné jsou pak ještě uvedeny hodiny stenografie a zpěvu.

Vedení města i nadále usilovalo o vytvoření reálky vyšší. Jejich snahy nakonec přinesly úspěch. Dne 26. srpna roku 1875 byla v Krnově císařským dekretem zřízena státní reálka. Roku 1876 byl pak založen Spolek k podpoře potřebných Žáků c. k. Vyšší reálky v Krnově, který navazoval na výše zmíněný spolek z roku 1869. Ta pak byla každý následující rok doplněna o další ročník a ve školním roce 1877/1878 již měla plný počet tříd, aby mohla nabýt statusu Vyšší reálky.

Jak se krnovská reálka dále rozvíjela, začalo být zcela nezbytné poskytnout jí nové prostory, které by dokázaly pojmout její navýšenou kapacitu. S tímto vědomím poslala městská správa, dne 11. října roku 1875, dopisem žádost o vzorové projekty pro výstavbu nové budovy na ministerstvo kultury. Ministerstvo této žádosti vyhovělo a již následujícího roku započaly první práce. Náklady za celou výstavbu hradilo město. Nemuselo však hradit pozemky, ty pro výstavbu věnoval tehdy v knížectví vládnoucí Jan II. z Lichtenštejna. A tak hradby a stáje ustoupily nové reprezentativní budově, která svůj účel plní dodnes. Slavnostní otevření se konalo 4. října 1877 a provázela ho nemalá sláva.

Předměty se vyučovaly stejné, jako na reálce nižší, jen však k nim, coby další cizí jazyk, přibyl jazyk anglický. Roku 1878 se v Krnově rovněž konaly první závěrečná maturitní zkouška, kterou tehdy absolvovalo 6 žáků reálky. Škola se tedy rozrostla na sedm tříd a počet jejích studentů stoupl na 208 žáků ve věku od 11 do 20 let. S ohledem na tuto skutečnost se rozrostl i pedagogický kolektiv a to na 17 kantorů. Škola nesloužila pouze ke vzdělávání místních mladých, navštěvovali ji i žáci z blízkých okresů, ale také například děti z tehdejšího pruského Slezska. Ani z této doby nemáme žádné konkrétní záznamy o tom, že by na krnovské reálce byla vzdělávána i děvčata.

V této době ještě nebyla školní docházka na státních vyšších školách hrazena státní správou, ta naopak za navštěvování těchto škol vyžadovala poplatek, který tehdy činil 16 zlatých.

Roku 1882 byla k reálce připojena živnostenská pokračovací škola, kterou vedl tentýž ředitel, jmenovitě Josef Wüsch, a také zde učili profesori z reálky. Dále, roku 1887, bylo rozhodnuto o zřízení numismatické a archeologické sbírky v Krnově. Za tímto účelem byly v budově reálky vyčleněny dvě učebny. V nich byly vzácné předměty uchovávány a rovněž byly zpřístupněny pro veřejnost. Období let 1896 až 1910, tedy doba, během níž coby ředitel působil Friedrich Barger, představovala pro krnovskou vyšší reálku čas stability. Nedocházelo k žádným reformám a drastickým změnám a počet žáků kolísal mezi čísly 260 až 290. Školní poplatek v této době činil 36 korun rakouských.

Po odstoupení ředitele Bargerova nastupuje na jeho pozici Edmund Mader (ten funkci zastával až do roku 1923). Byl tak posledním "rakousko-uherským" ředitelem školy. Ve výuce jazyků dostala němčina více hodin, probírala se moderní literatura (od Goethea a Schillera) a škola celkově se začala zaměřovat na budování užitekosti mezi výukou a praktickým životem. Objevila se rovněž výuka občanská a roku 1914 se objevil nový předmět čeština. Ta byla pro nižší ročníky, tedy od 1. do 4. třídy povinná a pro ročníky 5. až 7. již byla volitelná.

Období ředitele Maderova je rovněž význačné tím, že se na seznamu maturantů (poprvé v roce 1908) objevují vedle chlapců také dívky. Dívky měli ze začátku postavení soukromých žáků, tak zvaných privatistů, a na rozdíl od chlapců musely na konci každého semestru skládat zvláštní zkoušky, aby prokázaly své studijní pokroky.

Tuto etapu historie krnovského gymnázia nelze bohužel přejít bez zmínění první světové války. Ani Krnov jí nebyl opomenut, a to samé platí o městské Vyšší reálce. 1. říjen roku 1914 přinesl přerušování výuky a budova školy začala být využívána, jako vojenský lazaret. Vyučování bylo nakonec opět obnoveno, ovšem žáci a pedagogický sbor se museli neustále přemisťovat mezi různými budovami, které jim byly zrovna poskytnuty (těmito místy byly Hlavní škola, minoritský klášter, tkalcovská škola). Již v prvním roce války byly krom studentů, v patřičném věku, povoláni také mnozí učitelé. Tlak byl tak vyvíjen na starší profesory, kteří nyní museli zastat práci i za své odvedené kolegy. Krom toho byly také často jmenováni do komisí, které dohlíželi na přerozdělování komodit, jakými bylo obilí, brambory a mnohé další v té době nedostatkové potraviny. I studenti, kteří nenarukovali, museli pomáhat. Výběrem peněz pro Červený kříž, sběrem kovů a mnohými dalšími aktivitami. Přihlédneme-li k této skutečnosti je poměrně logické, že výuka nebyla ani zdaleka na předválečné úrovni. Lze však jako pozitivum chápat to, že studentům byl vštěpen smysl pro povinnost a povědomí pospolitosti a komunity, který byl po válce nezbytným faktorem pro úspěšnou obnovu. Nomádský charakter výuky reálky skončil ve školní roce 1916/1917. Po neustávajících stížnostech ze strany pedagogického

sboru, vedení města, ale také jeho občanů byla budova krnovské reálky opětovně uvolněna pro svou původní činnost a žáci se tak vrátili zpět do svých tříd.

Ještě před koncem války došlo 28. října roku 1918 k vzniku samostatné Československé republiky, k níž bylo připojeno i území Sudet s třímilionovým německým obyvatelstvem. Ti se však považovali za součást Německého-Rakouska. Byla tedy povolána armáda, která měla pohraničí zajistit. V prosinci 1918 dorazily nové československé jednotky také do Krnova. Vyšší reálka však v té době čelila chřipkové epidemii a byla tak po dobu těchto dynamických událostí uzavřena.

V letech těsně po válce se začala pomalu měnit povaha školních poplatků. V roce 1922 se zavedl systém podle kterého byla výše školného stanovena z daňového přiznání rodičů, přičemž nejnižší sazba se pohybovala okolo 100 korun a nejvyšší kolem 1200 korun. I od tohoto systému se však začalo postupně upouštět, nejdříve byl nahrazen paušálním poplatkem, ale s postupujícími léty bylo čím dál více rodičů od těchto poplatků osvobozováno. Období první republiky bylo pro Krnov a jeho školu navenek klidné. Ovšem pod povrchem docházelo ke stálému růstu napětí. Byť byla škola loajální vůči československé státní správě, převážně německé obyvatelstvo začínalo nelibě nést nárůst českých orgánů. Napětí dále narůstalo od roku 1933 (nástup Hitlera k moci). Na jaře roku 1938 došlo k mobilizaci armády. To bylo spojeno také se zvýšeným dohledem nad reálkou v Krnově. Tento krok měl zabránit radikalizaci studentstva, ovšem spíše jí přivil. Výuka oficiálně skončila s vyhlášením stanného práva.

Nový režim škole ovšem, podle dobových záznamů, nepřinesl rozkvět, který očekávalo její vedení. Přišla nová terminologie a pravidla. Vyšší reálka se stala říšským osmiletým reálným gymnáziem. Změnilo se rovněž také označení pro závěrečné zkoušky na konci posledního ročníku. Z původního *die Matura* se tak stalo *das Abitur*. Rok 1939 také přinesl rozdělení školy na chlapeckou a dívčí část, první z nich setrvala v budově reálky, zatímco dívčí část našla zázemí na Jiráskově ulici. (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia). Celá situace se nadále zhoršovala s vyhlášením války. S postupem války přicházely povolávací rozkazy, jak pro kantory chlapeckého gymnázia, tak pro jeho starší studenty. Citát jednoho z nich to vyjadřuje nejlépe: „*Stali se z nás vojáci dřív, než jsme byli zralí pro ukončení studia.*” (Blucha, 2007, s. 145.). Rok 1942 přinesl další z mnoha změn ve výuce, čeština přestala být 1. cizím jazykem vyučovaným na škole a nahradil jí jazyk anglický. V tomto roce se na chlapeckém gymnáziu rovněž konaly poslední maturitní zkoušky před koncem války. O dva roky později proběhly poslední zkoušky rovněž na dívčím gymnáziu. Od roku 1944 se rovněž čím dál více školních budov začalo používat pro válečné účely a 20. ledna 1945 byla veškerá výuka zcela zastavena. Budova gymnázia přečkala válku poměrně nepoškozena.

Poslední německý ředitel školy dr. Tutsch, byl z Krnova bohužel necivilizovaně vyštván. Byl při tom zmlácen ocelovým prutem a připraven o brýle.

S koncem války roku 1945 začíná historie českého osmiletého reálného gymnázia. Dne 25. srpna 1945 byl vydán výnos ministerstva školství a osvěty na jehož základě bylo 1. září téhož roku oficiálně zahájeno vyučování v krnovském osmiletém gymnáziu, a to vzpomínkovou akcí na osobu T. G. Masaryka (Kronika gymnázia v Krnově. 1945-1950). Ředitelem se stal dr. Bohumil Slíva. Dlužno dodat, že školní rok 1945/1946 proběhl jenom díky obětavosti krnovských profesorů. Ti měli mnohdy na starost třídnictví ve dvou třídách a učili i předměty na jejichž výuku postrádali aprobaci. Rovněž budova školy byla stále v naprosto nedostačujícím stavu pro běžnou výuku. Chyběly lavice a některé třídy měly stále okna

zatlučena dřevěnými deskami. Výuka se v době před rokem 1948 příliš neměnila oproti tomu, jak vypadala za první republiky.

Události dnů 17. až 25. února roku 1948 přinesly nástup komunistické strany k moci a s ní i změny pro celou společnost. Pro krnovské gymnázium však ze začátku probíhaly tyto změny nenápadně. 11. března převzal funkci ředitele profesor Hubert Tichý. Nejdříve se změny projeví v kladení většího důrazu na sociální citění a spravedlnost (podle rétoriky KSČ) během připomínek zásluh Masaryka a Beneše (nenápadně se tak snažily snižovat jejich význam).

K opětovnému sjednocení chlapecké a dívčí části školy došlo dne 22. dubna 1948. Hned o den později vzniká na krnovském gymnáziu Svaz československé mládeže. Při květnových volbách do Národního shromáždění byl ve školním rozhlase pouštěn proslov prezidenta Klementa Gottwalda a vše provázelo obecné veselí. Bylo zřejmé, že komunistický režim i zde pevně zapouští kořeny. Rok 1948 přinesl však i jinou význačnou událost v historických análech gymnázia. Dne 17. června se na škole konaly první české ústní maturitní zkoušky. Školní rok 1948/1949 rovněž zaznamenal příchod nového ředitele Jana Kotíka, původem z Opavy. V jeho úvodním projevu již byl cítit vliv nového socialistického zřízení na školství. Mluvílo se o plnění úkolů vyplívajících ze školského zákona lidově demokratického zřízení, rovněž při jeho projevu ke 30. výročí vzniku Československa již představoval nové, po únorové pohledy a interpretace událostí. Politizace školního života se v této době začala silně projevovat v oblasti studentské samosprávy. Nejvýmluvněji to popisuje záznam ze školní kroniky datovaný k 6. prosinci 1948. Toho dne se konala pedagogická porada, již se účastnili rovněž členové Svazu mládeže. Ti také přednesli referát, sepsaný během jejich vlastní konference, ve kterém bylo mimo jiné řečeno toto: „...je nutno každého jednotlivce získávat pro uskutečnění lidově demokratického státu, řádně je prověřovat, aby nežádoucí elementy nevnikaly, mezi studenty na vysokých školách.“. Silná politizace, jak je ze zápisu patrné, nebyla záležitostí pouze profesorského sboru, ale rovněž studentstva. Roku 1949 byly dokonce tři studenti gymnázia, jmenovitě A. Vrba, V. Šlosar a F. Mikeska, odsouzeni k několika letému trestu, protože se dle dobového záznamu nechali strhnout do služeb reakce mající za cíl škodit vládě a lidu republiky. Mnohým dalším byl pak alespoň pobyt na škole všemožně nepříjemňován. Svaz mládeže nadále zasahoval do fungování a působení pedagogického sboru. Byly zakládány nové kroužky, převážně technické povahy, a místní závod Karnola přebíral patronát nad gymnáziem. Škola tak učinila první a pevný krok na své transformaci ve školu socialistickou.

Roku 1949 došlo i v Krnově k naplnění zákona z 21. dubna roku 1948 a gymnázium v Krnově, do té doby osmileté, se stalo gymnáziem čtyřletým (zahrnovalo to třídy od kvinty po oktávu). V průběhu letních prázdnin roku 1953 došlo k rekonstrukci budovy gymnázia a bylo rovněž doplněno vybavení školy, a to za částku 144 000 Kčs. Rok 1953 sebou přinesl i další změny. V platnost vešel nový zákon, který důsledně dotvořil jednotnou školu. Dne 29. září 1953 byla rovněž otevřena třída pro pracující, do které se přihlásilo 11 posluchačů. Další roky se nesly v duchu poměrného klidu. V roce 1954 zahájil činnost školní orchestr. Prázdniny 1955 byly pro školu poněkud nešťastné, došlo ke zrušení školní auly, a spolu s ní také loutkového divadla, které bylo pozůstatkem ještě německého gymnázia. Gymnázium bylo také ochuzeno o své historické varhany, ty byly přemístěny do místní hudební školy. Následujícího roku byl ve škole zřízen pěvecký sbor. Koncem padesátých let se ve školství začal projevovat komunistický postoj vůči náboženství. Krnovské gymnázium v tom nebylo výjimkou. Objevovaly se řízené snahy o narušení duchovního života žáků, jak ve škole, tak i doma. Školy bedlivě kontrolovaly, kdo všechno si podal přihlášku do náboženské výchovy a tito jedinci byli dále bedlivě

pozorování a byl vyvíjen tlak i na rodiče, aby případně své dítě z nauky odhlásili. Aby se proti náboženství postupovalo efektivněji, podstupovali učitelé speciální, a samozřejmě povinné, ideově-politické školení. Zde se učili, čím ideálně náboženství v životě lidí nahradit, a jak jemně vybudovat tento jejich vztah k novým ideálům.

Rok 1960 byl rokem nové ústavy. Již socialistická ústava přinesla, krom změny názvu státu a zakotvení vedoucí pozice komunistické strany ve vládě, prodloužení základní školní docházky o jeden rok, čímž se vzdělávání na základních školách dostalo na dnešních devět ročníků. Třetí vzdělávací stupeň se osamostatnil a došlo tak k přetvoření krnovského gymnázia na Střední všeobecnou vzdělávací školu. Cílem nyní bylo předat žákům úplné střední všeobecné a polytechnické vzdělání, ale také základy odborného vzdělání pro národní hospodářství nebo pro uplatnění na kulturním poli. Hlavním cílem ovšem bylo, připravit žáky na vzdělávání na vysokých školách. V budově gymnázia v této době vedle sebe fungovalo 25 tříd. 5 tříd náleželo národní škole (učilo se zde 176 žáků), 12 tříd bylo školy druhého stupně (s 468 žáky), dalších 5 tříd školy třetího stupně (132 žáků) a poslední 3 třídy náležely střední odborné škole pro pracující (48 žáků). V konečném součtu se tak ve školním roce 1960/1961 pod střechou budovy krnovského gymnázia vzdělávalo na 824 žáků.

Rok 1968 přinesl obrodu gymnázií, která začala opětovně vznikat z tříletých všeobecně vzdělávacích škol. Jednalo se však ještě pouze o gymnázia čtyřletá. V Krnově došlo k této obrodě 1. září roku 1968. Vedle pomalu zanikající všeobecné školy byl otevřen první ročník čtyřletého gymnázia. Nové osnovy pro gymnázia se již znatelně více zaměřovaly na humanitní obory, to se projevilo nárůstem počtu hodin cizích jazyků, také latina se stala povinným jazykem pro ty, kteří hodlali maturovat z humanitních předmětů (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia). Období obrody však bylo narušeno okupací Československa spojenými silami Varšavské smlouvy. Následné období Normalizace přineslo utužení poměrů ve všech oblastech života, školství nevyjímaje. Kronika města popisuje celou situaci, jako napjatou, nikdo nevěděl, v jakém duchu se ponese nový školní rok 1968/1969. Bližším detailům se však kronika raději záměrně vyhýbá, čímž dle mého více než jasněji zachycuje atmosféru strachu, kdy se člověk raději vyhýbal vyjádření svého názoru na současnou situaci (Kronika města Krnova 1968). Systematická likvidace studentských organizací v dubnu roku 1970 přinesla vzestup jednotné studentské organizace, tak zvaný Socialistický svaz mládeže, který se stal jedinou povolenou organizací pro mládež tehdejšího Československa. V tomtéž roce byly realizovány prověrky členů Komunistické strany. Jedním z cílů bylo izolovat část inteligence vyřazením ze strany. Jeden po druhém byly členové krnovského gymnaziálního sboru podrobeni otázkám, týkajících se pražského jara a okupace Sovětským svazem. Ti, kteří události jara podpořili a okupaci odsoudili, byli vyloučeni ze strany a v rámci sboru kantorů na gymnázium nyní stáli na podřadném postavení oproti svým kolegům, kteří prověrkou prošli (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia). Tak se nakonec ustálil učitelský sbor o 15 členech (z toho 8 bylo mužů) pod vedením ředitele Bohumila Janečka a gymnázium tak poněkud nešťastně oslavilo své 25. výročí (Kronika města Krnova 1970).

Školní rok 1971/1972 přinesl rozšíření občanské výuky a také posílení její politizace. Vyučovat ji směli pouze ti pedagogové, kteří prošli výše zmíněnou prověrkou. Mělo se tak zabránit ideově nepatřičnému vzdělávání mládeže. Další roky 70. let proběhly poměrně klidně (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia). Kronika z roku 1979 ukazuje, jak i nadále bylo s podezřením sledováno náboženství v životě žáků, byl dokonce proveden hromadný test ve vybraných ročnících, který měl tuto skutečnost prozkoumat. Podle výsledků

bylo patrné, že děti jsou buďto doma nebo některými učiteli, kteří při výkladu nevyvozují ateistické závěry, vystavovány věrouce. Jasně nám to ukazuje přetrvávající antagonismus vůči církvi a náboženství, které mělo být školstvím vymýceno. Také se zde píše, že v druhé polovině 70. let byla z budovy gymnázia přestěhována VI. ZŠD, čímž se uvolnily učebny a kabinety, což vedlo k dalšímu rozvoji školy (Kronika města Krnova 1979). Školní rok 1978/1979 by rovněž výjimečný tím, že témata maturitních zkoušek byla vyhlášena místním rozhlasem.

17. listopad 1989 nebyl na krnovském gymnáziu přijat všemi pedagogy stejně. Většina učitelů podpořila oficiální verzi v médiích a komunikačních prostředcích a jenom malá část sboru vyjádřila podporu a své znechucení nad zmasakrováním pokojných demonstrantů. Nakonec se však i na gymnáziu zformovalo Občanské fórum, s cílem nahradit komunistické organizace na škole. Následující měsíce přinesly postupné změny v organizaci školy a nová politická situace rovněž přinesla změnu v uvažování o tom, jak by náš školní systém měl vypadat coby celek (Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia).

Další změna přišla s rokem 2001. 13 prosince se, na základě usnesení zastupitelstva kraje č. 7/77/1, stalo gymnázium v Krnově příspěvkovou organizací Moravskoslezského kraje a jeho název se oficiálně změnil na Gymnázium Krnov, příspěvková organizace. Dne 1. ledna roku 2006 byla na škole zřízena školská rada a v následujících letech prošla škola renovací svého hygienického zařízení, šaten, fasády a byla vyměněna okna (Gymnázium Krnov 1945-2015). Další rekonstrukce začaly roku 2018, nejdříve došlo k vyspravení fasády školy a v dalším roce střechy. Následně se rekonstrukce dočkala tělocvična gymnázia. Rok 2020 sebou bohužel přinesl pandemii nemoci COVID-19 a gymnázium, jako všechny ostatní školy bylo nuceno přejít do online výuky. Tato situace přetrvávala s přestávkami další dva roky.

3.2 Střední škola průmyslová, Krnov, příspěvková organizace

Vznik školy se datuje do poválečného období po druhé světové válce, konkrétně do roku 1948. Začátek školy byl spjat s obnovou průmyslu v Krnově. V prvopočátku hostila budova dnešní školy pouze zaškolovací dílny pro místní strojírenské provozy, které se sdružovaly ve firmě Strojsovit, přidruženou teoretickou výuku zajišťovali učitelé Základní odborné školy, která sídlila na Revoluční ulici. Vývoj školy pokračoval, když se roku 1949 zaškolovací dílny změnilly na středisko pracujícího dorostu a následně roku 1952 vzniklo odborné učiliště státních pracovních záloh. Následně byla škola roku 1957 včleněna do firmy Strojsovit, která se tak stala zřizovatelem školy. Škola získala svou současnou budovu po její rekonstrukci roku 1971. V této době jsou na škole rovněž otevřeny čtyřleté maturitní obory.

Roku 1991 je škola vyčleněna z firmy Strojsovit, protože novým zřizovatelem se stalo Ministerstvo průmyslu, které však nebylo pro následující léta jediným zřizovatelem. V tomto postavení se s Ministerstvem průmyslu vystřídal Ministerstvo hospodářství a MŠMT. Posledním zřizovatelem se stal Moravskoslezský kraj, který tuto funkci plní doposud. Se změnami zřizovatelů přišly také změny názvu školy. Odborné učiliště 3. se změnilo na Střední odborné učiliště strojírenské, dále pak přejmenované coby Střední odborné učiliště technické, které se poté změnilo na Střední odbornou školu. Poslední změnu jména přinesla v posledních letech změna legislativy a škola nyní nese název Střední škola průmyslová, Krnov, příspěvková organizace. 1. ledna 2020 došlo rovněž ke sloučení se Střední školou automobilní (Střední škola průmyslová, online). I Střední škola průmyslová byla zasažena situací okolo nemoci COVID-19 a musela realizovat výuku v rámci specifických opatření (Kronika města Krnova 2020).

3.3 Střední škola automobilní

Začátky školy sahají až do 50. let 20. století. Tehdy se na škole učily obory pro zemědělství, nazývané pracovní zálohy. V roce 1963 pak byla založena Střední zemědělská technická škola. Zde vyučované maturitní předměty se zaměřovaly na zemědělskou výrobu, konkrétně to byly obory Mechanizace zemědělské výroby a jednoroční Mechanizační obor pro funkcionáře (Střední škola automobilní, mechanizace a podnikání, Krnov, příspěvková organizace. Koncepce rozvoje školy, 2012-2018). Dále byl pak roku 1964 otevřen další obor jmenovitě Mechanizace zemědělské výroby pro tříleté dálkové studium. Roku 1974 následoval obor Opravář zemědělských strojů, coby přípravný ročník pro ročník nástavby, nebo mohl být sám studován jako nástavba pro obor Mechanizace zemědělské výroby. Rok 1976 byl posledním rokem Střední zemědělské technické školy, která od roku následujícího nesla název Střední zemědělská škola. Co se však výuky týče ve složení oborů nedošlo k žádné změně.

V roce 1991 dochází ke sloučení školy se Středním odborným učilištěm a s tím se opět mění název školy, tentokrát na Střední odborná škola a Střední odborné učiliště. To přineslo rovněž přidání nových oborů, byly jimi Technická administrativa, Strojírenská a technická administrativa, Ekonomika zemědělství a výživy se zaměřením na podnikání a služby, Mechanik opravář-silniční motorová vozidla, Automechanik a Technické lyceum, Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství, a nakonec Mechanizace a služby-obchodně technické a servisní služby (Almanach ke 40. výročí založení SOŠ a SOU v Krnově, 2003).

Roku 2003 byly škole poskytnuty k užití prostory budovy, v té době již zrušené 3. základní školy, na Opavské ulici (Kronika města Krnova 2003). Dalším přejmenováním si škola prošla roku 2007, kdy byl název změněn na Střední škola automobilní, mechanizace a podnikání. Rovněž byl v tomtéž roce otevřen obor pro budoucí profesionální řidiče. Tímto aktem se škola stala první školou v ČR s touto akreditací (Kronika města Krnova 2007). V následujících letech byla škola opět přejmenována, tentokrát na Střední škola automobilní, Krnov, příspěvková organizace a svým žákům nabízela obory Autotronik, Mechanik opravář motorových vozidel, Mechanik opravář motorových vozidel ve zkrácené délce studia na 1 rok (obor pro budoucí řidiče profesionály), Doprava a logistika a Technická administrativa. Poslední velká změna pro školu nastala 1. ledna roku 2020. Tehdy byla automobilka sloučena se Střední školou průmyslovou (Střední škola průmyslová, online).

3.4 Střední pedagogická a Střední zdravotnická škola, Krnov, příspěvková organizace

Ke vzniku pedagogické školy vedla naléhavá potřeba po profesionálních pedagogických pracovnících, kterých bylo ve městě nedostatek. Nejvíce scházely vychovatelky mateřských škol. První třída byla otevřena 1. září roku 1951 a navštěvovalo ji 34 žákyň z okresů Krnov a Opava. Zázemí měla tato třída v jedné z učeben krnovského gymnázia. Výuku zajišťovali ze začátku pouze dva kmenoví pedagogové, a to ředitelka pedagogické školy Božena Jílková a třídní profesor Mojmír Zedník. Pomáhali jim však také někteří profesori gymnázia. O rok později přibyla škole nová třída a spolu s ní také nová členka sboru Irena Ciprisová, která vyučovala tělesnou výchovu.

Roku 1953 byla škola rozšířena a krom pracovníků mateřských škol mohla nyní vzdělávat i budoucí pracovníce národních škol. Ty se do té doby mohly vzdělávat pro danou funkci nejbliž

v Ostravě. V tomto roce škola rovněž dostala k dispozici budovu bývalé Střední dívčí školy na Jiráskově ulici. Tato budova měla coby česká škola sloužit už od svého vystavění od roku 1938. Bohužel však mohla svůj účel naplnit až v letech po válce. Převzetí nové budovy však mělo své problémy, největším z nich byla naprostá absence vnitřního vybavení. Nábytek se sháněl, kde to jenom šlo, škole byl přidělen vyřazený nábytek snesený z půdy krnovského gymnázia a některé kusy byly dovezeny až z Opavy. Po zařízení školy bylo možno sloučit Opavskou a Krnovskou pedagogickou školu a kapacita instituce v Krnově se tak rozrostla na 8 tříd. Spolu s počtem tříd stoupl i počet členů pedagogického sboru. 1. září roku 1953 tak mohl být úspěšně zahájen nový školní rok.

Škola byla dále modernizována, byly zřizovány odborné učebny a v roce 1972 se začala stavět nová tělocvična (Dvacet let pedagogické školy v Krnově).

Jako tomu bylo u pedagogické školy i škola zdravotnická vznikla z nedostatku kvalifikovaného personálu v daném oboru v Krnově. Vyučování na Střední zdravotnické škole začalo 1. září roku 1959. Nabízeným oborem školy bylo čtyřleté denní studium s názvem Zdravotní sestra. Další podobnost, kterou škola sdílela se školou pedagogickou, byla skutečnost, že ze začátku neměla vlastní budovu. Teoretická část výuky se tak realizovala v budově školy pedagogické a praxe byly realizovány v budově městské nemocnice. Až roku 1961 získala škola svou vlastní budovu na Husově náměstí, v níž sídlí dodnes (Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Krnov, online).

Ke spojení obou škol v jednu celistvou samosprávnou organizaci došlo až ve školním roce 2005/2006 (Kronika města Krnova 2006). Jakožto i všechny ostatní školy v republice, byla i krnovská pedagogická a zdravotnická škola nucena uzpůsobit svou výuku podle opatření kolem nemoci COVID-19 (Kronika města Krnova 2020). V těchto bezprecedentních podmínkách pak musela škola s drobnými přestávkami fungovat po dobu dvou let.

3.5 Střední odborná umělecká škola varhanářská o.p.s

Změna režimu a s ním i ekonomiky, která přišla roku 1989 vytvořila novou situaci pro firmu Rieger-Kloss. Vzniklo silně konkurenční prostředí a došlo k privatizaci (té se nevyhnula ani firma Rieger-Kloss), to vedlo k odchodu mnohých zkušených a letitých zaměstnanců do soukromého sektoru. Tím vznikla akutní potřeba po systémovém zajištění kvalifikovaných pracovníků. Firma se celou situací rozhodla vyřešit iniciací vzniku školy, která by sídlila v samotném továrním komplexu, který sídlil na Revoluční ulici č. 56. Za tímto účelem byl zřízen poradní sbor, který sestával ze zaměstnanců firmy, organologů a zástupců městské samosprávy. Úkolem tohoto sboru bylo vytvoření základní koncepce směřování budoucí školy (Český hudební slovník osob a institucí, online).

Škola zahájila poprvé výuku 1. září roku 1992. Schválení k tomu udělilo ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Patronem školy byla přirozeně firma Rieger-Kloss Varhany s.r.o, Krnov a prvním ředitelem se stal Jiří Albrecht (Almanach střední umělecké školy varhanářské o.s.p. 1992-2017). Obor školy byl oficiálně nazván Umělecko-řemeslná stavba varhan a byl zamýšlen coby čtyřleté maturitní studium. Krom ředitele Albrechta se na školních osnovách významně podíleli Bohumil Plánský a Antonín Schindler. První jmenovaný byl dlouholetým uměleckým poradcem pro Rieger-Kloss a druhý ředitelem mezinárodního varhanního festivalu v Olomouci. Bohumil Plánský byl rovněž během 90. let nepostradatelným

pro výuku předmětů Stavba varhan a Dějiny umění. Bylo nepsaným pravidlem, že v tomto období učily technické obory převážně bývalí pracovníci firmy Rieger-Kloss. Žáci školy měli na rozvrhu teoretické i odborné předměty a také praktickou výuku, realizovanou v samostatné dílně v areálu firmy. První maturitní zkouška se pak konala v roce 1994 a konali ji dva žáci školy. Maturita sestávala ze zkoušky z českého a německého jazyka dále pak ze Stavby varhan, Dějin umění a varhanářství a také z praktického dílenského úkolu, který byl prezentován před maturitní komisí. Krom těchto povinných předmětů si ještě žáci mohli vybrat předměty jako například akustika, technologie, technické kreslení, cvičení z elektrotechniky a další. Předsedou první maturitní komise byl ustanoven varhaník Aleš Rybka, toho v následujících letech vystřídal například organolog Zdeněk Fridrich, který byl také docentem Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, či akustik Václav Syrový, profesor Hudební a taneční fakulty AMU v Praze (Český hudební slovník osob a institucí, online). Již v následujícím školním roce, tedy 1994/1995, se maturity účastnilo 12 žáků, přičemž do prvního ročníku se jich přihlásilo 11. O další rok později nastoupilo do prvního ročníku žáků 13 a krom počtu žáků se zvýšila i umělecká úroveň tříd (Almanach střední umělecké školy varhanářské o.s.p. 1992-2017). I přes ustálení většího počtu žáků, byla vždy škola pro svou specializovanost institucí malou a zpravidla byly v tomtéž roce realizovány pouze dva ročníky, jmenovitě 1. a 4. ročník (přičemž 1. ročník byl většinou otevírán co 2 až 3 roky) (Český hudební slovník osob a institucí, online). Roku 1996 se novým ředitelem školy stává Ing. Oldřich Hradílek (Almanach střední umělecké školy varhanářské o.s.p. 1992-2017). Ve školním roce 1996/1997 na škole studovalo 25 žáků 1. a 4. ročníku, zájem o studium projeví rovněž i žáci ze zahraničí (např. ze Španělska, Portugalska, ale také z Číny)⁴⁵, problémem však byla jazyková bariéra, kterou měl pomoci vyřešit roční jazykový kurz (Kronika města Krnova 1997).

V tomto roce rovněž změnila škola právní subjektivitu na obecně prospěšnou společnost. Prvních pár let po založení školy však také přinesly poněkud paradoxní situaci. Mnozí absolventi totiž po ukončení studia hledali uplatnění u konkurence či šli pracovat zcela mimo obor. Firma Rieger-Kloss si tak oproti původnímu záměru začala vychovávat a vzdělávat svou vlastní konkurenci (Český hudební slovník osob a institucí, online).

Ve školním roce 2002/2003 měla škola povolenou kapacitu 30 žáků a mezi absolventy se také objevila první dívka v historii školy. Od školního roku 2005/2006, ve kterém škola uspěla se žádostí o grant z EST OPRL na MŠMT s projektem Cvičný stavebnicový systém varhan a intonačního stolu, je žákům uděleno prospěchové stipendium (Střední umělecká škola varhanářská o.s.p., online). V roce 2008 se začaly ve firmě Rieger-Kloss projevovat hospodářské a finanční problémy, které se promítly i do provozu školy. Začaly se realizovat nové obory, vedle uměleckořemeslné stavby varhan tak škola začala nabízet i uměleckořemeslnou stavbu hudebních nástrojů-strunné nástroje, design interiérů-zaměření na zařizování a vybavování interiérů (Český hudební slovník osob a institucí, online). Tyto změny byly spojeny s problémy, které firma již v této době měla. Celá situace došla tak daleko, že roku 2018 firma sama podala návrh na insolvenční řízení, z důvodu neschopnosti placení dluhů⁴⁶ (Aktuálně.cz, 2018, online). Firma tak definitivně přestala být zřizovatelem školy, zástupce ředitele Jiří Holinka se k situaci vyjádřil, že firma nefungovala již delší dobu, protože byla jak

⁴⁵ Z Číny měl zde v roce 1998 studovat jeden student jménem Wei –Hu, ten se však nakonec ani nedostavil k talentovým zkouškám.

⁴⁶ Ty měly zahrnovat celkovou částku více než 15 milionů korun.

bez zakázek, tak i bez zaměstnanců (Rieger-Kloss, wikipedie, online). V současnosti stojí ve vedení školy Ing. Jana Kypúsová a na výuce se podílí 14 učitelů (Český hudební slovník osob a institucí, online). I do života Střední umělecké školy varhanářské zasáhla roku 2020 pandemie nemoci COVID-19 (Kronika města Krnova 2020).

Krnovská Střední umělecká varhanářská škola o.s.p. je skutečně raritou mezinárodní úrovně, je totiž, vedle školy v německém Ludwigsburgu, druhou školou svého typu na světě.

3.6 Střední škola dopravy a cestovního ruchu

Škola vznikla roku 1993 ze Středního odborného železničního učiliště. První maturity se na škole konaly roku 1997 a účastnilo se jich 90 žáků. Předměty, z nichž maturovali, zahrnovaly Management cestovního ruchu, Management dopravy, Operátor provozu a Ekonomik dopravy. Žáci rovněž ještě na jaře před maturitou absolvovali třítydenní praxi v cestovních kancelářích, dopravě a na mezinárodním letišti Ostrava v Mošnově. Další praxe se rovněž konaly i v zahraničí, konkrétně ve Francii a Itálii (Kronika města Krnova 1997).

V dnešní době má škola k dispozici 3 budovy na Revoluční a Nádražní ulici, žáci se mohou vzdělávat ve 20 učebnách z čehož je 10 učeben speciálně upraveno pro výuku cizích jazyků, informačních technologií, písemné komunikace, dějin kultury, ekonomických předmětů, letecké dopravy, zeměpisu a fiktivních firem. Celá škola má stabilní internetové pokrytí. Pro zletilé žáky je rovněž nabízena možnost ubytování ve vilce na ulici Partyzánů. Škola rovněž umožňuje svým žákům získat praktické zkušenosti. Je to umožněno například prostřednictvím tak zvaných fiktivních firem, v jejich rámci žáci řídí své firmy z oblasti cestovního ruchu, autobusové dopravy, ubytovacích a stravovacích služeb. Škola také spolupracuje s výcvikovým centrem Let's Fly Ostrava a mnohými letišti, cestovními kancelářemi a turistickými atrakcemi po celé republice. A stejně jako v době svého založení i v současnosti škola pořádá zájezdy do zahraničí. Přičemž zájezdy do Francie, USA, Anglie, Turecka, Egypta, Itálie, Norska a Ruska organizuje škola a zájezdy do bližších zemí, jako jsou Polsko, Rakousko, ale i Německo si pak organizují žáci ve spolupráci se školou (Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu, Krnov, online). I zde školní život přerušila v roce 2020 nemoc COVID-19, a to na následující 2 roky (Kronika města Krnova 2020).

Závěr

Tématem práce, jak již bylo zmíněno, byl historický rozvoj středního školství v Krnově od poloviny 19. století po současnost. V práci jsem rovněž nastínil historický vývoj města a školství obecně v daném časovém horizontu.

Druhou polovinu 19. století lze skutečně označit za pravý začátek středního školství v Krnově. Vlivem politické a ekonomické situace města došlo tehdy ke zrodu nižší reálky, která se s postupem času přetvořila na reálku vyšší. Průmyslový rozvoj města v této době, potom vedl k potřebě po kvalifikované pracovní síle, která se musela někde vyučit. Vznikla tak odborná škola tkalcovská a další odborné školy a učiliště, které se staly základem a přímými předchůdci některých současných odborných škol v Krnově. Školy se rovněž dostaly ze správy církve do rukou státu, čímž začala unifikace a zefektivnění školského systému. Toto období bylo stále dobou, kdy bylo střední školství v Krnově školstvím německým. Česká menšina si teprve pomalu vytvářela stabilní pozici. Ke konci 19. a začátkem 20. století pak nastal rozkvět menšinového školství v Krnově, kdy se i na střední školy podařilo prosadit výuku češtiny alespoň coby druhého jazyka.

Období nacistické okupace pak tento vývoj zcela zastavilo. České střední školství bylo zničeno ještě dříve, než stihlo vůbec začít. Německé střední školy pak byly srovnány na úroveň jim odpovídajících škol říšských, což bylo mnohými vnímáno, jako jejich devoluce. Ke konci války stály již střední školy mimo provoz a jejich budovy chátraly či byly využívány pro vojenské účely.

Školní rok 1945/1946 byl rokem, který byl zahájen jenom díky obětavé práci obyvatel města, pedagogických zaměstnanců a nuceně nasazených Němců. Byl to rovněž rok, v němž definitivně skončila německá etapa historie krnovského středního školství. Poválečné období bylo dobou, kdy chyběli zkušení zaměstnanci všech možných oborů, proto vznikaly nebo byly obnovovány, střední školy, které tyto potřeby odrážely. Vývoj středních škol v Krnově od roku 1948 byl silně a negativně ovlivněn ideologií komunistického režimu a mnoha reformami, které s ním přišly.

Sametová revoluce roku 1989 sebou následně přinesla reorganizaci školství. Střední školy v Krnově postupem času zanikaly, měnily jména a mnohé byly rovněž slučovány. Poslední dva roky, jmenovitě rok 2020 a 2021, přinesly krnovským středním školám novou výzvu. Byla jí situace spojená s pandemií nemoci COVID-19. Vedení škol byla nucena přejít do online režimu, musela rovněž přehodnotit obsah školního kurikula. Tyto dva nepříznivé roky však dle mého názoru otevřely dveře pro další reformu středních škol v Krnově.

Cílem mé práce bylo podrobněji zmapovat vývoj středního školství v Krnově od poloviny 19. století až po současnost, domnívám se, že tento cíl byl dosažen.

Zdroje

Archivní prameny

Kronika 11leté střední školy v Krnově. 1953-1963.

Kronika města Krnova 1960, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1961, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1963, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1965, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1967, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1968, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1969, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1970, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1972, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1979, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1985, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1990, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1992, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1993, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1994, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1997, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1998, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 1999, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2000, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2001, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2002, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2003, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2006, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2007, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2011, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika města Krnova 2020, Městský úřad Krnov, Hlavní náměstí 96/1.

Kronika gymnázia v Krnově. 1945-1950.

Kronika gymnázia v Krnově. 1981-1989.

Městské muzeum Krnov. Šanon Archiv Krnov.

ŠKÝVAROVÁ, Vladimíra. Státní okresní archiv Bruntál se sídlem v Krnově. Inventáře a katalogy okresního archivu Bruntál. ARKY 52. JAF 1022. Odborná tkalcovská škola německá v Krnově 1875-1945. 1988, Krnov.

Almanachy

Almanach ke 40. výročí založení SOŠ A SOU v Krnově. Krnov, 2003.

Almanach střední umělecké školy varhanářské o.p.s 1992-2017.

Almanach školy ke 120. výročí založení školy gymnázia: 1875-1995, Krnov, 1995.

Dvacet let pedagogické školy v Krnově 1951-1971.

Gymnázium Krnov 1945-1985, 40. výročí založení českého gymnázia v Krnově.

Gymnázium Krnov 1945-2005.

Gymnázium Krnov 1945-2015.

Třicet let Střední pedagogické školy v Krnově 1951/1981.

Vzpomínkový almanach RG v Krnově. 1951-2001.

Literatura

BALLA, Jaromír. *Evropská integrace.* Ostrava: Advertis, 2000. ISBN 978-80-900907-0-5.

BLUCHA, Vladimír. *Historie města Krnova: k 700. výročí města Krnova 1269-1969.* Krnov: Městský národní výbor, 1969.

BLUCHA, Vladimír. *Klíč k domovu: čtení o Krnovsku pro mládež i dospělé.* 2., opr. vyd. Krnov: Město Krnov, 2013. Regio Litera. ISBN 978-80-87826-00-3.

BLUCHA, Vladimír. *Město mezi dvěma řekami – Krnov: čtení o pozoruhodné historii města zvaného Kyrnow, Jegerdorf, Carnovia, Jägerndorf, Karniów.* Krnov: Město Krnov, 2007. ISBN 978-80-239-5542-2.

KOŠŮTEK, Martin. *Z historie základního školství v okrese Bruntál: 1945-1990.* Bruntál: RŠ MT OÚ, 1990.

KUNDRÁČ, J. *Historie školství v Krnově od roku 1848.* Olomouc, 2019. 60 s. Diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého na katedře společenských věd. Vedoucí diplomové práce Pavel Krákora.

KURAL, Václav. „Sudety“ *pod hákovým křížem.* Ústí nad Labem: albis international, 2002.

ROSA, Arnošt a Jaroslav JINDRA. *Průmyslové a odborné školství v republice Československé.* Praha: Státní ústav pro učební pomůcky škol průmyslových a obchodních, 1928.

VEBER, Václav. *Dějiny Rakouska.* 1. vyd. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-491-2.

WASSERBAUEROVÁ, N. *Historie základního a středního školství v dějinných souvislostech města Krnova*. Olomouc, 2013. 61 s. Diplomová práce na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého na katedře společenských věd. Vedoucí diplomové práce Pavel Kopeček.

ZAPLETAL, Ladislav. *Geografie města Krnova*. Krnov: Městský národní výbor, 1969.

Články a sborníky

BLUCHA, Vladimír. Historie krnovského školství: Kdo odpočívá, ten rezaví. *Region: Krnovské noviny*. 1996d, 5(49), s. 14.

BLUCHA, Vladimír. Když letopočty končily jedničkou: Rok 1871: Počátky reálky a také tkalcovské školy. *Region: Krnovské noviny*. 2011, 28(20), s. 7.

BLUCHA, Vladimír. Péče matice Opavské o menšinové školy v západním Slezsku. *Vlastivědné listy*. 2001, 27(1), s. 9-11.

BLUCHA, Vladimír. Z historie Krnova a okolí: 85 let budovy 3. základní školy. *Region: Krnovské noviny*. 1994b, 3(9), s. 15.

BLUCHA, Vladimír. Z historie Krnova a okolí: Ze života české menšiny na Krnovsku (I). *Region: Krnovské noviny*. 1994c, 3(13), s. 15.

BLUCHA, Vladimír. Z historie krnovského školství: Odsunuté gymnázium. *Region: Krnovské noviny*. 1996e, 5(50), s. 14.

Dějiny kostelecké školy se uzavřely. *Region: Krnovské noviny*. 2007, (29), s. 1.

KRÁLOVÁ, Lenka. Jen ve „Svornosti“ je naše síla a spása (historie spolku Svornost v Krnově). In: *ACTA FACULTATIS PHILOSOPHICAE UNIVERSITATIS OSTRAVENSIS. HISTORIE/HISTORICA. Sborník prací FF OU*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. Filozofická fakulta. Katedra historie, 2009. s. 69-84.

LISNÍK, Lukáš. Proměna středního školství ve Slezsku po roce 1918 ve vybraných aspektech. *Vlastivědné listy*. 2018, 1(44), s. 14-17.

Sborník bruntálského muzea. Bruntál: Muzeum v Bruntále, 2015. ISBN 978-80-87038-25-3. ISSN 1801-2205.

Slezský sborník: České školství v pohraničí za nacistické okupace se zvláštním zřetelem k severní Moravě a Slezsku. Slezský ústav ČSAV v Opavě, 1959, 57(1.-4.).

Webové stránky

Český hudební slovník osob a institucí: Střední umělecká škola varhanářská [online]. 31.10.2019 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1004466#archivalie9436.

Koncepce rozvoje školy (2012-2018). Střední škola automobilní, mechanizace a podnikání, Krnov, příspěvková organizace [online]. 2.9.2012 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/39350-Stredni-skola-automobilni-mechanizace-a-podnikani-krnov-prispevkova-organizace.html>.

Krnovský výrobce varhan Rieger-Kloss Orgelbau je v insolvenční. Věřitelům dluží více než 15 miliónů. *Aktuálně.cz* [online]. 15.3.2018 [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/krnovsky-vyrobce-varhan-rieger-kloss-orgelbau-je-v-insolvenci/r~8ed726ba281f11e88b47ac1f6b220ee8/>.

Muži 28. října 1918: Příběhy mužů 28. října. [online]. 2018 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://muzirijna.cz/pribehy-muzu-28-rijna/>.

Neúspěch dětí ve škole není jen jejich vina, ale i naše, říká ředitel základní školy v Krnově, kde nikdo nepropadne. *Deník.cz* [online]. 1.4.2022 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://denikn.cz/691839/neuspech-deti-ve-skole-neni-jen-jejich-vina-ale-i-nase-rika-reditel-zakladni-skoly-v-krnove-kde-nikdo-nepropadne/>.

Pobočka Slezské univerzity v Krnově končí. Budovy jdou do dražby. *čt24.českátelevize.cz* [online]. 10.11.2015 [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1616818-pobocka-slezske-univerzity-v-krnove-konci-budovy-jdou-do-drazby>.

První světová válka [1914-1918]: Krnov. [online]. 2006 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/Krnov-t44319>.

Před 75 lety pro Krnov skončila 2. světová válka. *Krnov.cz* [online]. 2020 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.krnov.cz/pred-75-lety-pro-krnov-skoncila-2-svetova-valka/d-33357>.

Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu, Krnov: O nás [online] 2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://sos-dcr.cz/skola/o-nas/>.

Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Krnov, příspěvková organizace: Historie [online]. 2022 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.spgs-szs.cz/O-Skole/Historie.aspx>.

Střední škola průmyslová, Krnov, příspěvková organizace: Informace o škole [online]. 2022 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://www.sspkrnov.cz/skola/informace-o-skole>.

Střední umělecká škola varhanářská: Z historie školy [online]. 2022 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://susv.cz/>.

Válečné nebe nad Krnovem I. *Deník.cz* [online]. 24.9.2017 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: https://bruntalsky.denik.cz/zpravy_region/valecne-nebe-nad-krnovem-i-20170924.html.

Válečné nebe nad Krnovem II. *Deník.cz* [online]. 30.9.2017 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: https://bruntalsky.denik.cz/zpravy_region/valecne-nebe-nad-krnovem-ii-20170930.html.

Ve školách už neplatí covidová opatření, končí i roušky. Jak to bude z žáky z Ukrajiny? *Novinky.cz* [online]. 11.3.2022 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/ve-skolach-uz-neplati-covidova-opatreni-konci-i-rousky-jak-to-bude-s-zaky-z-ukrajiny-40390107#utm_content=ribbonnews&utm_term=covidov%C3%A1%20opat%C5%99en%C3%AD&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Karel Václavek
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Rozvoj středního školství v kontextu Krnova a blízkého okolí, od poloviny 19. století po současnost.
Název v angličtině:	The development of secondary education in the context of Krnov and its surroundings, from the second half of the 19th century until the present day.
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá historií středního školství v Krnově. První sekce práce se věnuje obecné historii města Krnova ve vymezeném časovém horizontu. Druhá část se pak zaměřuje na dějiny školství, v daném časovém rozmezí, v Krnově obecně. Třetí úsek práce je pak věnován detailnímu popisu historického vývoje šesti konkrétních krnovských středních škol.
Klíčová slova:	Historie, střední školství, město Krnov, dějiny školství, školství, střední školy
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the history of secondary education in Krnov. The first section of the thesis describes the general history of the town of Krnov in a given time horizon. The second part focuses on the history of education in Krnov, in a given time frame in general. The third section is devoted to a detailed description of the historical development of six specific high schools in Krnov.
Klíčová slova v angličtině:	History, secondary education, education, town of Krnov, history of education, education, high schools
Přílohy vázané k práci:	Práce nemá přílohy.
Rozsah práce:	41
Jazyk práce:	čeština